

Nr. 29.

20 fl.

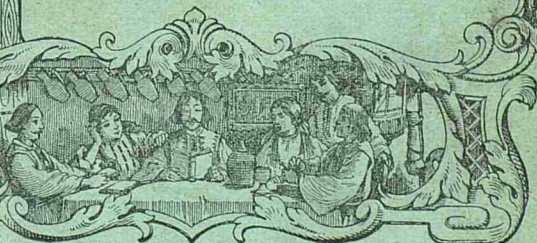
BIBLIOTECA POPORALĂ A „ASOCIAȚIUNII”

★ VASILE ALEXANDRI. ★

Poezii alese

cu o prefață de

IL. CHENDI.

Biblioteca populară a „Asociațiunii”.

VASILE ALEXANDRI.

POEZII ALESE

CU O PREFAȚĂ

DE

IL. CHENDI.

Sibiu.

Tiparul tipografiei arhidiecezane.

1908.

V. Alexandri la 1853.

Despre Alexandri.

Până astăzi poetul, ale cărui poezii alese le prezentăm aci, n'a fost înlocuit în rangul ce-l avea în conștiința poporului de *cel dintâiu chemat al poeziei române*. Au venit alții în urma lui, gânditori mai puternici și artiști mai rafinați, cari s'au înstăpânit pe lumea cărturarilor noștri. Unii iarăș au găsit forme nouă pentru exprimarea mai bărbătească a acelorași sentimente. Nimeni însă n'a pătruns în rărunchii poporului, n'a fost cu totul absorbit de cultura generală a straturilor de jos și n'a intrat în țăsătura întreagă a vieții publice ca Vasile Alexandri, în lunga sa activitate dela 1840 până la 1890, dela niște începuturi, scrise în franțuzește, până la imnurile lui de cântăreț al Curții regale și al luptelor naționale.

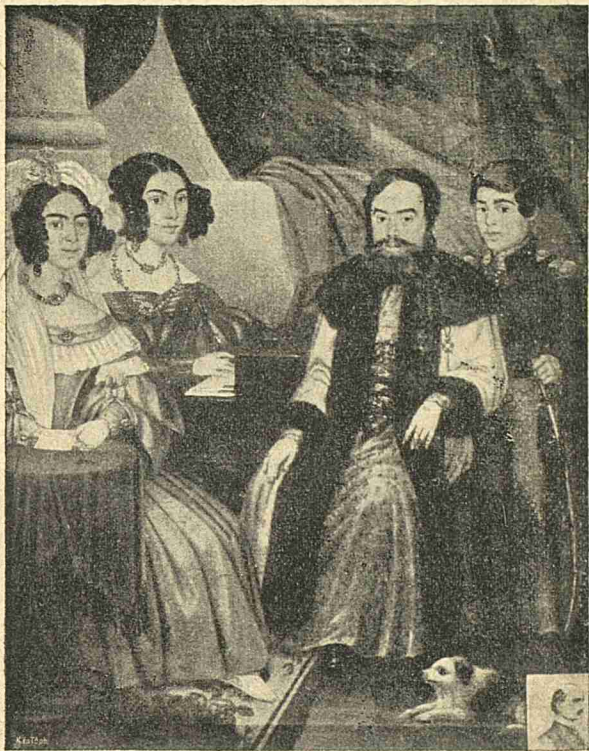
Prin ce a ajuns Alexandri atât de mare?

Vieața unui scriitor atârnă și ea de împrejurările din afară. Timpul și oamenii de care se leagă o influențează în faptele ei. Ajutate de împrejurări, talentele, chiar cele mai de jos, se desvoltă și ajung a fi folositoare, până la înlocuirea lor prin altele; pe când adeseori voințele cele mai tari se frâng în lupta cu vremuri neprielnice și cu tovarăși fără înțelegere pentru munca fiecăruia.

Alexandri, desigur, nu făcea parte din rândul celor din urmă, al celor înfrânți. Natura, ce-l înzestrase cu bogate însușiri, starea materială a părinților — tatăl său era «mare vornic», un fel de ministru al finanțelor în Moldova — creșterea lui aleasă în Parisul cel luminat și cercul de prieteni distinși, bărbați de seamă cum n'a mai avut neamul nostru de-atunci încoace, — toate, toate-i veniră în ajutor. Și pe deasupra au mai venit și vremile acele de lupte, cu ale lor întorsături aducătoare de bine, cu momentele însemnate cari se îmbiau așazicând de sine ca să fie prinse într'un vers sau într'o pagină frumoasă: anii de revoluție dela 1848, unirea Principatelor române sub Cuza, războiul pentru neatarnare din 1878, cari toate cereau un talmaciu iscusit și-l găsiră în Alexandri.

Dar să nu punem un preț prea mare pe «vreme» și pe «împrejurări». Valoarea unui om nu o căutăm numai în aceste și numai în jocul întâmplărilor, ci mai ales în acel sâmbure ce este în noi înșine și care, cheme-se o simplă pornire, cheme-se talent sau geniu, este o moștenire. Și iarăș, nu vremea face pe om pe de-a întregul, ci omul, înțelegând glasul ei, i-se potrivește și reușește a o stăpâni și a-i imprimă pecetea sa.

Alexandri a dovedit îndeajuns, că este și poet din fire și că a înțeles și rostul vremii sale. Însușirile lui se împleteau astfel cu împrejurările sociale și din această împletire a ieșit munca lui cea întinsă și mult roditoare.

Familia Vornicului Alexandri.
(Soția, fiata sa și Iancu Alexandri).

În literatura română întreagă n'a fost scriitor, care să întrunească la un loc atâtea însușiri, atât noroc și vremuri așa de favorabile ca Alexandri.

*

Când, pe la sfârșitul anului 1839, se întorcea dela studii din Franța și din o lungă călătorie de plăcere prin Italia, poetul n'avea decât 20 de ani (Alexandri s'a născut la 14 Iunie 1819 și a murit la 22 August 1890) dar avea deplină cunoștință a vieții și a datoriei. El intră cu încredere în viața publică și pașii lui nu șovăesc; îmbrățișează o direcție literară bună, pe care n'a părăsit-o niciodată.

În o nuvelă simplă *Buchetiera dela Florența*, publicată în revista «Dacia», el nimerește tonul adevăratei limbi literare, cu un stil ușor, mlădios, pe un fond de cuvinte mai mult populare. Ca limbă el apare deci de-adreptul format, căci între felul cum scria la 1840 și cum vre-o patru decenii în urmă, nu este nici o deosebire. Iar călăuză în această privință i-a fost mai mult simțul limbei decât o pregătire temeinică, mai mult sentimentul artistic care-i impunea o limbă curată și înțeleasă de mulțime. Și l-au călăuzit, neapărat, și tovarășii lui de muncă Negruzzi și Kogălniceanu mai întâi și în urmă Russo, cari toți aveau aceleași credințe despre modul cum poate să se desvolte o limbă literară.

Cât pot face tovarășii buni, ca îndemn pentru un suflet primitiv, au dovedit-o scriitorii Negruzzi și Russo față de Alexandri. Acești doi sunt pre-

mergătorii curentului popular în Moldova. Cel dintâi într'un avântat articol despre cântecele populare, descopere cu ochi de artist frumusețile lor, iar al doilea, Russo, le adună în taină și le citește prietenilor. Și ceeace făceau ei doi ca diletanți, Alexandri aveà să continue cu stăruință. Comoara odată aflată nimeni nu-și dedeà. mai bine seama de valoarea ei ca Alexandri, iar foiletoanele lui din ziarul «Bucovina», scrise asupra acestor cântece populare (1848—1850) sunt tremurul de bucurie, că prin ajutorul lor va dà literaturii o îndrumare nouă.

De dragul adevărului fie constatat, că toată mișcarea asta de descoperire a literaturii noastre populare s'a desvoltat independent de aceea a popoarelor apusene, că nici unii dintre ceice au pornit mișcarea nu cunoșteau teoriile germanului Herder. Interesul pentru aceasta literatură, care în curând a dus străinătății vestea frumoaselor noastre însușiri sufletești și din care a răsărit întreaga noastră literatură mai nouă, s'a desvoltat în Moldova, aproape paralel cu acțiunea din țările apusene și îndeosebi cu cea din Serbia, unde Vuk Karagcici săvârșise aceeaș operă de renaștere ca Alexandri la noi.

Dorința lui Alexandri s'a împlinit cu adevărat. Lozinca lui: *îndărăt la popor!* a dat cele mai frumoase roade. S'a dovedit mai întâi că în poezia marelui poet anonim, care e poporul, se găsesc formele cele mai variate și mai simple de exprimare a frumosului și elementele cele mai trainice și mai

bogate de limbă. Astfel opera lui Alexandri, prin rădăcina ei în popor, a fost chemată în diferite crize literare și a reușit să salveze limba română de orbecări prin adâncimi fantastice. Și dacă poetul din Mircești n'ar avea alt merit decât acesta, totuș ar rămâne mare.

*

Dar Alexandri nu s'a luminat numai pe sine din popor, ci a căutat să-l lumineze și el pe o cale ce s'a dovedit pururea și pretutindenii ca cea mai potrivită de a te pune în legătură cu mulțimea: cu ajutorul scenei.

«Dela 1840 mă ocup neconținut de teatru românesc și caut a învăța repertoriul nostru dramatic cu piese originale, pentru a combate mania traducerilor păcătoase de drame pocite, ce există la București și care s'au lățit în toată țara. Însă a trebuit să pășesc treptat în lucrarea mea, adică potrivit cu necultura limbei, cu gustul neformat al publicului și mai vârtos cu neexperiența actorilor» — scrie el marelui român bucovinean Al. Hurmuzachi, rezumându-și astfel întreaga activitate de autor dramatic: «*Nu știi dacă am creat teatrul național, dar știi că i-am adus un mare concurs*».

O instituție culturală atât de însemnată ca teatrul, firește, nu poate fi opera unui singur scriitor; aici societatea, cu gradul ei de cultură, apoi autorii și forțele artistice își dau mâna și rezultatele le produc toți împreună. Nu mai puțin adevărat este însă, că o jumătate întreagă de veac, Alexandri cu

Familia Vornicului Alexandri.
(Fiii săi Iancu și Vasile Al.).

operele sale, mai presus de toți, a stat în mijlocul vieții teatrale și că mărturisirile contimporanilor, critici și scriitori, vorbesc de el ca de un stăpânitor absolut al opiniei publice. În semi-orientala capitală a Moldovei el a deschis drumul prin marele său amic Millo. În Cernăuți a însuflețit, prin artiștii Vlădicescu și Fani Tardini, societatea în așa fel, încât la trecerea lui prin Bucovina a fost încoronat ca un Mesia al literaturii române. Pe la noi, în Ardeal și Banat, alte trupe de actori din țară au adus pe «Mama Anghelușa» și pe «Coana Chirița» din oraș în oraș și astăzi chiar toată viața teatrală *dela noi — înțeleg aceea a diletanților noștri — se sprijină pe comedioarele lui.* La București, în sfârșit, «Fântâna Blanduziei», opera lui de bătrânețe, scrisă cu aceeași frăgezime ca și operele lui dela început, s'a dat pentru întâiașdată de 16 ori după olaltă. Iată deci, schițat în câteva pilde, ajutorul puternic ce l-a dat scenei române din toate provinciile.

O mare parte din șirul lung al operelor sale dramatice, din acele zeci de «canțonete», «scenete» și «operete», sunt lucrări ce se nasc, trăesc și mor cu timpul lor, rămânând mai târziu prețioase documente culturale. Prefacerile sociale fiind însă așa de lente, o parte a repertoriului lui Alexandri poate fi și astăzi gustată pe anumite scene, afară de satira lui politică, pe care o găsim acum naivă și demodată. În literatură vor trăi aceste lucrări mai mult prin tipurile fixate cu măiestrie, prin acea sumedenie

de Greci și Evrei spoliatori, de cucoane semidocte și de politicieni cu moravuri ușoare, prin țărani cam de sărbătoare și ciocoi putrezi, pe cari poetul i-a cunoscut și eternizat. O vorbă bună va găsi apoi din partea istoricilor literari pentru iscusința cu care a reușit să-și alcătuiască forma comedioarelor, pentru spiritul pururea fin și limba totdeauna netedă. Nu ne vom mai întreba dacă în multe a imitat pe Scribe sau pe alți francezi autori, de glume ușurele, ci vom recunoaște că talentul lui era destul de mare, ca să rămână original în ceea ce a creat.

Prin dramele lui mai mari dela sfârșit, în care ni-a lăsat toată vigoarea lui: «Despot-Vodă», «Fântâna Blanduziei», și «Ovidiu», Alexandri a pus baza dramei române. Tonul cel larg, stilul cel bărbătesc și energic, lirismul în părțile mai subtile și alte însușiri de formă au rămas principii conducătoare pentru scriitorii noștri dramatici.

*

Dacă în activitatea sa dramatică a procedat «treptat», cum singur recunoaște, adică dela genul declamatoric cel mai mic, dela monolog, până la tragedia istorică, despre activitatea sa poetică nu putem afirma același lucru. Este și aceasta împărțită în capitole, dar fără ca unul să prezinte vre-o evoluție față de celalalt.

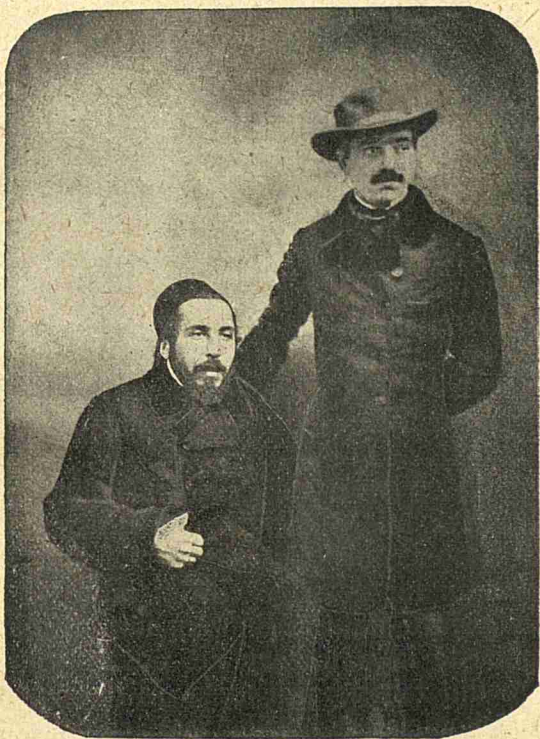
Fiecare grupare de poezii e legată de un eveniment exterior, sau scoasă din viața sufletească a poetului, dar, mai ales în cele dela sfârșit dobândești adeseori impresia că sunt mai mult subiecte

căutate, produse ale unei voinți disciplinate, decât ale unei inspirații spontane. Ele urmează, unele după altele, fără o legătură și fără înrudire de gen, o serie de *pastele*, de *legende* și de *cântece de război* și pururea autorul le anunță înaintea unui prieten, vorbește de ele cum le plăsmuește și le cioplește, cum le lasă să se odihnească, când Muza e departe. Ți-se pare că te afli în atelierul unui măestru rece, care mai mult calculează și măsoară decât simte când își taie formele în piatră, nu atât din sine cât după natură, sau după alte modele, studiate în liniște și belșug.

Nu zic că «Groza» și «Marioara Florioara» sau «Înșiră-te Mărgărite» nu sunt bune imitații ale baladelor populare și ca versurile dedicate Mărgăritei și Elenei Negri — două suflete de femeie cari singure lasă o umbră mică de durere pe viața de lumină a lui Alexandri — n'au frumseți poetice. Dar când citești în renumita lui «Steluță», acest crez al iubirii, rânduri ca:

Plăceri ale iubirii, plăceri încântătoare,
Simțiri, *mărețe visuri de falnic viitor...*

și alte cuvinte, cari sună cam teatral și nu spun inimei aproape nimic, vezi numai decât o lipsă de fond. Din toate romanele lui, mult cântate și astăzi încă în tot lungul și latul româniei, în niște melodii împrumutate din operele duioase italiene, lipsește acea pasiune mare a iubire care zguduie, înalță sau doboară, lipsește acea putere de exprimare pe care o întâlnești la poeții veniți în urma

Ion Ghica și Vas. Alexandri.

lui. Alexandri în cântecele lui de iubire e trubadurul ușor, care se înduioșează, dar în desnădejdea sa nu se ridică împotriva soartei; care iubește seninul, veselia, soarele și renunță fără să lupte. E ceva feminin în toată poezia asta.

În mijlocul atâtor forme de gingașe exclamări și oftări cad ca niște bătaii puternice într'o noapte cu lumină de lună: «Sentinela», «Hora Unirei», «Peneș Curcanul» și, mai mult prin efectul ei decât prin valoarea-i poetică: «Ginta latină». Cea din urmă ni-a lingușit în mare măsură orgoliul nostru de Români. Celelalte trei însă înseamnă trei culmi mărețe în activitatea lui Alexandri, în literatura noastră și, în genere, în istoria noastră contemporană, — culmi pe cari sunt așezate, frumoase prin concepția și executarea lor, trei monumente: al conștiinței noastre naționale, al unirei Principatelor și al vitejiei române.

Alături de aceste, frumoasele «Pasteluri» completează mărimea lui Alexandri. În «Pasteluri» e mai poet ca aiurea, un observator mai fin. Aici înflorește talentul lui de zugrăvire și iubirea-i atât de cucernică pentru natură. Simplu, fără umflare a pozei, grămădește în patruzeci de poezii tot ce-a putut smulge din tainele firii dela Mircești: iarna cu melodiile ei vijelioase; primăvara cu plugurile, cu sămănătorii, cu veselul cântec al tradiționalei ciocârliei, iar la mijloc cu chipul Rodicăi; vara cu secerișul și toamna cu trista pribegire a poporului de pasări. E numai cântec, flori și peisaj și toate

V. Alexandri la 1867.

la un loc dau nota cea mai unitară, pagina cea mai estetică din tot ce-a creat Alexandri.

*

Pe noi Ardelenii Alexandri nu ne-a cunoscut de-aproape. La 1848 scrisese ce e drept «Hora Ardealului» — prefăcută mai târziu în «Hora Unirei» — dar însușirile noastre sufletești, ca și po-doabele acestei țări îi erau cu totul străine, căci el nu s'a coborât între noi, ca Eminescu de pildă, ca să vadă cum trăim și ce ne doare. Și fiindcă în timpul în care-și plăsmuia frumoasele lucrări, cărturarii noștri scriau și vorbeau o limbă românească urâtă și aspră, Alexandri ocără chiar pe Ardeleni, făcea din ei figuri de comedie și îi socotea cu totul neînțelegători a frumseții versului. Credința lui eră, că în împrejurările în cari trăim noi cu greu se va putea ridica vre-odată un poet din mijlocul nostru, — o credință așa de greșită, pe cum se știe, căci în clipele în cari Alexandri închidea ochii pentru totdeauna se ivise pe ceriul literaturii române steaua de-o puternică strălucire a ardeleanului George Coșbuc.

Cu toate astea însă, popularitatea lui Alexandri în Ardeal a fost destul de mare; poeziile îi s'au cetit, cântat și admirat; piesele lui dramatice au deșteptat în noi gustul pentru teatru; frumusețea formelor lui ne-a fost folositoare la procesul de regenerare a limbei noastre; iar triumful cu «Ginta latină» a produs un viu răsunet în poporul nostru de aici. Adresele de felicitare ce îi s'au trimis atunci

Ion Ghica și Costache Negri.
(prietenii poetului).

de Românii din toate părțile ale Ungariei l-au emoționat, încât și-a schimbat cu totul părerile ce le avea despre noi.

Oricum, opera de binefacere literară a lui Alexandri nu e încheiată încă. Pieseale lui se mai joacă. Poeziile lui mai au farmec. Respândirea lui se impune la noi, căci pentru cultivarea gustului de cetit și a priceperii literare nu găsești ușor un element mai prețios ca Alexandri.

Il. Chendi.

Cântecul gintei latine.

*Latina gintă e regină
Intr'ale lumii ginte mari;
Ea poartă'n frunte-o stea divină
Lucind prin timpii seculari.
Menirea ei tot înainte
Măreș îndreaptă pașii săi.
Ea merge 'n capul altor ginte
Vărsând lumină 'n urma ei.*

*Latina gintă e vergină
Cu farmec dulce răpitor:
Străinu 'n cale-i se înclină
Și pe genunchi cade cu dor.
Frumoasă, vie, zâmbitoare,
Sub cer senin, în aer cald.
Ea se mirează 'n splendid soare,
Se scaldă 'n mare de smarald.*

*Latina gintă are parte
De-ale pământului comori
Și mult voios ea le împarte
Cu celelalte-a ei surori,
Dar e teribilă 'n mânia
Când brațul ei liberator
Lovește 'n cruda tirănie
Și luptă pentru-al său onor.*

*In ziua cea de judecată
 Când, față'n cer cu Domnul sfânt,
 Latina gînt'-a fi 'ntrebată
 Ce-a făcut pe acest pămînt?
 Ea va răspunde sus și tare:
 «O! Doamne 'n lume cât am stat!
 «In ochii săi plini de-admirare
 «Pe tine te-am reprezentat!»*

Doina.

Doina, doiniță!
 De-aș aveà o puiculiță
 Cu flori galbine 'n cosiță,
 Cu flori roșii pe guriță;
 De-aș aveà o mândruliță
 Cu ochișori de porumbică
 Și cu suflet de voinică;
 De-aș aveà o bălăioară
 Naltă, veselă, ușoară
 Ca un pui de căprioară;
 Face-m'aș privighetoare,
 De-aș cântă noaptea 'n răcoare
 Doina cea desmierdătoare!

*

Doina, doiniță!
 De-aș aveà o pușculiță
 Și trei glonți în punguliță
 Ș'o sorioară de bărdiță!
 De-aș aveà, pe gândul meu,
 Un cal aprig ca un leu,
 Negru ca păcatul greu;

De-aș aveà vr'o șapte frați,
 Toți ca mine de bărbați
 Și pe zmei încălecați;

Face-m'aș un vultur mare
 De-aș cântă, ziua, la soare,
 Doina cea de răsbunare!

*

Doina, doiniță!
 Și i-aș zice: Mândruliță,
 Mă jur p'astă cruciuliță
 Să te țin ca un bădiță!
 Și i-aș zice: Voinicele,
 Să te'ntreci cu rîndunele
 Peste dealuri și vâlcele!

Și le-aș zice: Șapte frați,
 Faceți cruce și jurați
 Vii în veci să nu vă dați!

Hai, copii, cu voinicie
 Să scăpăm biata moșie
 De păgâni și de robie!

Cântec haiducesc.

Iarna vine, vara trece,
 Și pădurea s'a rărit!
 Ziua-i viscol, noaptea-i rece,
 Greul vieții a sosit!

Cât mi-a fi iarna de mare,
 Ce-o să facem vai de noi!
 Fără codru, fără soare,
 Făr' de bani, făr' de ciocoi?

Sai pe creanga cea uscată,
 Dragă corbe corbișor,
 Vezi în calea depărtată
 Nu-i zări vr'un călător?

Călător cu punga plină
 Și cu șal la cap legat,
 Să-mi mai cerc astă rugină
 Și să-mi fac bani de iernat.

Daleu! codre, frățioare,
 Ce-ți făcuși frunzișul des,
 Unde 'n pândă, la răcoare,
 Stam sunând din frunze-ades?

Vara trece, iarna vine,
 Și tu. codre, te-ai uscat!
 Trece vara, și ca tine
 Florile mi-am scuturat!

Ne-a ajuns vremea de muncă,
De scos arma de la brâu,
De lăsat potica 'n luncă
Și de dat capul sub frâu!

Daleu! dragă primăvară,
De-ai veni când aş vreă eu,
Să mai ies voinic prin țară,
Să fiu iar la largul meu!

Să-mi pun cușma pe-o ureche
Și să-mi las pletele 'n vânt,
Și 'n potica mea cea veche
Să mă'ntind iar la pământ.

Să simt iar durda pe spate
Și să-mi văd ici că lucesc
Cinci pistoale ferecate.
Cu hamgerul haiducesc.

Și pe coarda-i cea pletoasă
Să-mi desmierd murgul voinic,
Și pe zarea luminoasă
El să sboare, eu să-i zic:

— «Fugi ca vântul, fugi ca gândul
Măi voinice năsdrașan!
Căci acum ne-a venit rândul,
A sosit vremea de an.

Să ținem codrii și valea
Noi vitejii amândoi,
La neferi să 'nchidem calea,
Să dăm groaza prin ciocoi.

Hora.

Iată! hora se pornește
 Sub stejar la rădăcină.
 Iată! hora se 'nvârtește,
 Vină, puico, vină.

Lângă mine vin', drăguță,
 Să te pot strânge de mână
 Ca ieri seara, la fântână,
 Mario, Mariuță!

Duh-de-spaimă! Piei-nălucă!
 Sună bine'n cobză, sună,
 Să nu-ți fac spetele strună
 Și chica măciucă.

Tu, Fes-roș cu giubea lungă!
 Din arcuș trage mai tare,
 Căci în gard am un par mare
 Și mulți bani în pungă!

Tot așa pân' în deseară!
 Mult frumoasă-mi e puicuța
 Ca o zi de primăvară,
 Maria, Măriuța!

Tot așa, tot voinicește!
 Nu mă dați, măi, de rușine,
 Căci gurița ce-mi zimbește
 Vără dracu 'n mine.

Mi-am pus flori la pălărie,
Mi-am pus flori, mi-am pus mărgele
Să se uite cu mândrie
Puicuța la ele.

Am cămașă cu altiță
Tot de fir și de mătăasă.
Am pe spate-o durduliță...
De nime nu-mi pasă!

Nici de vornic, nici de dracul,
Nici de vrajă ciocoească,
Nici de Turc, nici de Kazacul...
Țara să trăească!

Bateți toți într'o lovire
Să vuească 'n fund pământul;
Lumea 'ntreagă să se mire,
Și Dumnezeu sfântul!

Sunt sătul de biruri grele
Și de plug, și de lopată,
De ciocoi, de zapciele
Și de sapă lată.

Astăzi horele sunt pline!
Crape-mi sura opincuță,
Și să mor în joc cu tine
Mario, Măriuță!

Tătarul.

Cântec vechiu.

Măi Tătare, ține-ți calul,
Măi Tătare, strânge-i frâul,
Măi Tătare, lasă malul,
Nu cercă a trece râul,
Că, pe crucea sfintei lege!
De voi doi, peste hotare,
Nimic, zău, nu s'a alege,
Măi Tătare, măi Tătare!

Măi Tătare, dă-ne pace,
Măi Tătare, stăi, nu trece,
Măi Tătare, nu mă face
Să-ți fărâm capul în zece!
Că de sus de pe movilă
De-oi svârli ghioaga cea mare,
Zău, ți-oi plânge chiar de milă,
Măi Tătare, măi Tătare!...

Măi Tătare-unde-ți e pala?
Măi Tătare-unde-ți e calul?
Măi Tătare-unde-ți e fala?
Nu spusei să nu treci malul?
Nu știeai tu, măi vecine,
Ce-i Românul în turbare?
Corbii mușc' acum din tine,
Măi Tătare, măi Tătare!

Mândruliță dela munte.

Mândruliță dela munte,
Ce nu treci colea pe punte,
Să te strâng la pieptul meu?
Că te-aș face, zău, puicuță,
Să urești a ta căsuță,
Și să uiți pe Dumnezeu.

De-a tot toarce nu-ți e lene?
Lasă-ți furca 'n buruiene.
Și-mi sai uite cel părau,
Să culegem împreună,
Tu fragi roși de prin pășune,
Eu crini albi pe sânul tău.

Ici, în lunca înverzită,
Este-o iarbă înflorită
Ce se'ngână c'un izvor.
Vină'n iarbă, mândruliță,
Eu să-ți cânt doina doiniță,
Tu să plângi cu dulce dor!

Steluța.

Dedicație E. N.

Tu care ești pierdută în neagra vecinicie,
Stea dulce și iubită a sufletului meu!
Și care-odinioară luceai atât de vie,
Pe când eram în lume tu singură și eu!

O, blândă, mult duioasă și tainică lumină!
 În veci printre steluțe te caută al meu dor,
 Ș'adese, ori la tine, când noaptea e senină,
 Pe plaiul nemuririi se 'nalță c'un lung sbor.

Trecut-au ani de lacrimi, și mulți vor trece încă
 Din oara de urgie în care te-am pierdut!
 Și doru-mi nu s'alină, și jalea mea adâncă
 Ca trista vecinicie e fără de trecut!

Plăceri ale iubirii, plăceri încântătoare!
 Simțiri! mărețe visuri de falnic viitor!
 V'ați stâns într'o clipeală ca stele trecătoare
 Ce las' un întunerec adânc în urma lor.

V'ați stâns! și de atunce în cruda-mi rătăcire
 N'am altă mângăiere mai vie pe pământ
 Decât să 'nalț la tine duioasa mea gândire,
 Steluță zâmbitoare dincolo de mormânt!

Căci mult, ah! mult în viață eu te-am iubit pe tine
 O, dulce desmierdare a sufletului meu!
 Și multă fericire ai revărsat în mine
 Pe când eram în lume tu singură și eu!

Frumoasă îngerelă cu albe aripioare!
 Precum un vis de aur în viață-mi ai lucit,
 Și 'n ceruri cu grăbire, ca un parfum de floare,
 Te-ai dus, lăsându-mi numai un suvenir iubit.

Un suvenir, comoară de visuri fericite,
 De scumpe, și fierbinte, și dulce sărutări,
 De zile luminoase și îndumnezeite,
 De nopți Venețiane și pline de 'ncântări.

Un suvenir poetic, coroana vieții mele,
 Ce mângăie și 'nvie duioasă-inima mea,
 Și care se unește cu harpele din stele
 Când mă închin la tine, o, dragă lină stea!

Tu, dar, ce prin iubire, la al iubirii soare,
 Ai deșteptat în mine poetice simțiri.
 Primește 'n altă lume aceste lacrimioare,
 Ca un răsunet dulce de-a noastre dulci iubiri!

Despărțirea.

Te duci, iubită scumpă, în țarmuri depărtate,
 Lăsând frumoasa țară, surori, prieteni, frate,
 Lăsând în al meu suflet un mult amar suspin!
 În oara de pornire cu toții împreună
 Doresc l'a tale pasuri călătorie bună
 Pe-o cale înflorită și sub un cer senin.

Mergi dar fără mâhnire, te du și fii voioasă,
 Căci îngerul iubirii și inima-mi duioasă
 Te vor urmă ori-unde cu tainicul lor sbor;
 Și cât vei fi departe, ca mine te gândește,
 Că tu ești a mea vieață, că soartea ne iubește,
 Că cerul ne păstrează ferice viitor.

Gândește că în lume nimic nu e mai mare,
 Mai gingaș, mai puternic, mai sfânt, mai cu 'nfocare,
 Decât simțirea vie ce tu mi-ai însuflat.
 Că orice fericire, că orice dulce bine
 Din ochii tăi de rază, îmi vine dela tine,
 Precum lumina vine din cerul înălțat.

Ori-unde tu vei merge, iubită, ți-ad'aminte
 De-a noastre oare pline de dragoste fierbinte,
 Comori neprețuite de scumpe desmierdări;
 De-acele vremi în care a noastră fericire,
 Schimbă întreaga lume în leagăn de iubire
 Și vremea trecătoare în lanț de sărutări!

Mergi, dragă, plutind vesel ca pasărea ușoară
 Ce 'n faptul dimineții din cuib la ceruri sboară
 Lovind a sa aripă de rouă și de flori.
 Căci sufletu-mi în taină șoptind inimei tale,
 Va depărtă de tine orice gânduri de jale,
 Va alungă din ochi-ți ori-care negri nori.

Și când va fi lumină, și când în miez de noapte
 Vei ascultă cu lacrimi a îngerilor șoaapte,
 Zi, draga mea, atuncea, precum oi zice eu:
 «Nu e ființă 'n lume ca mine de iubită!
 «Amorul mă 'ncunună cu-o rază strălucită,
 «Veneția-m'așteaptă, zimbînd la visul meu!»

Romanță.

De-aș fi, iubito, gingașa floare
 Ce crește 'n vale, lângă părau,
 Aș da și roua și mândul soare
 Pe-o rază dulce din ochiul tău.

De-aș fi, iubito, pasărea mică
 Ce printre frunze saltă ușor,
 Pe-a tale brațe stînd fără frică,
 N'aș vreă în lume ca să mai sbor.

De-aş fi, iubito, vântul de seară,
 Eu nici o floare n'aş îngână,
 Ci cât e noaptea de primăvară
 Pe sinu'ţi fraged m'aş legănă.

De-aş fi, iubito, îngerul care
 Te-adoarme noaptea cu glasul său,
 Ți-aş fură tainic o sărutare
 Și'n cer te-aş duce pe sânul meu.

Adio Moldovei.

Scumpă țară și frumoasă,	Cine știe, cine știe
O, Moldovă, țara mea!	Dacă 'mpins de-al soartei vânt
Cine pleacă și te lasă	M'oi întoarce 'n veselie
E pătruns de jalea grea.	Să sărut al tău pământ!
Căci plutind în visuri line	De-oi vedeă încă vr'odată
Pe-al tău sân ca într'un rai,	Munții tăi răsunători "
Dulce-i viața de la tine	Ce cu-o frunte înălțată
Ca o dulce zi de Mai!	Se pierd falnic printre nori;

Eu te las, țară iubită,	Ș'ai tăi codri de verdeață,
De-al tău cer mă depărtez,	Unde curg, șoptesc ușor
Dar cu inima cernită	Reci izvoare ce dau viață,
Plâng amar, amar oftez!	Doine care zic de dor,
Trist, acum la despărțire,	Ș'al tău cer care zâmbește
De fiori mă simt cuprins,	Sufletului românesc,
Ș'ori ce dragă nălucire	Și ori care mă iubește
Pentru mine-acum s'a stins!	Ș'ori pe care eu iubesc!

Iată ceasul de pornire!
 Iată ceasul mult amar!
 Veselie, fericire,
 Eu le las pe-al tău hotar,
 Ş'a mea inimă îţi zice:
 O, Moldovo, ce jălesc,
 Adio! rămâi ferice,
 Ferice să te gădesc!

El R'baa.

Cântec arăpesc.

Sultanul de Maroc
 Are 'n împărăție
 O sută şi o mie
 De armăsari cu foc.
 Dar jur pe Dumnezeu!
 Că el cu veselie
 Mi-ar dà averea-i mie
 În schimb pe calul meu.
 — *La Allah, illa Allah,*
U Mhammed rasul Allah!

Sultanul de Maroc
 Mai are-o favorită
 Frumoasă, înflorită
 Ca visul de noroc.
 Dar jur pe Dumnezeu!
 Că inima-i răpită
 Chiar pe a sa iubită
 Mi-ar dà pe calul meu.
 — *La Allah, illa Allah,*
U Mhammed rasul Allah!

Sultanul de Maroc
 Are cămili uşoare
 Ce duc a lui odoare
 La Meca, sfântul loc.
 Dar jur pe Dumnezeu!
 Că el orice comoare
 Şi partea lui de soare
 Miar dà pe calul meu.
 — *La Allah, illa Allah,*
U Mhammed rasul Allah!

Din Tunis la Maroc
 Nu-s iute rândunele
 Aşa de uşurele
 Ca murgul meu de foc.
 I-a dat chiar Dumnezeu
 Picioare de gazele
 Şi ochi frumoşi de stele
 Să fie-odorul meu.
 — *La Allah, illa Allah,*
U Mhammed rasul Allah!

N. Bălcescu murind.

De pe plaiu 'nstrăinării, «Unde zac și simt că mor «De amarul desperărei «Și de-al țării mele dor, «Văd o pasăre voioasă «Apucând spre Răsărit, «Și o rază luminoasă, «Și un nour aurit.	— «Rază vie călătoare, «Unde mergi cu dorul meu? — «Am solie 'nvietoare «Dela sfântul Dumnezeu, «Să depun o sărutare «Pe al țării tale sân, «Și s'aduc o alinare «Jalnicului tău suspin».
--	---

— «Păsărică sburătoare, «Unde mergi cu dorul meu? — «Am solie 'ncântătoare «Dela sfântul Dumnezeu, «Să duc glas de armonie «Țărmurilor Românești, «Și să scald în veselie «Inimile ce jelești!»	— «Nourăș pătruns de soare, «Unde mergi cu dorul meu?» — «Am solie roditoare «Dela sfântul Dumnezeu, «Să mă las în Românie, «Ca să crească mii de flori «Pe frumoasa ei câmpie, «Ce o plângi adeseori!»
---	---

— «Du-te, rază strălucită,
 «Du-te, mică pasărea,
 «Și pe țara mea iubită
 «Mângăiați-o 'n lipsa mea!
 «Iar tu, nour de rodire,
 «Fă să crească 'n sânul său,
 «Cu verzi lauri de mărire,
 «Floarea sufletului meu!»

Moldova în 1857.

Scumpă Moldovă, țară de jale!
 Ah! în ce stare tu ai ajuns!
 Lasă-m'a plânge ranele tale,
 Căci până 'n suflet mă simt pătruns!

Tu, ce ești bună, dulce, iubită,
 Tu, ce ești fiica lui Dumnezeu,
 Cum te lovește soarta cumplită!
 Cum te îneacă amarul greu!

Lupii și corbii, și vulpi străine
 Fac a lor hrană din corpul tău,
 Și tu, Moldovă, plătești cu bine
 La toți aceia care-ți fac rău!

O! cât de crunte ș'otrăvitoare
 Sunt pentru tine a lor mușcări,
 Când ei cu buze sfășietoare
 Răspund l'a tale dulci sărutări!

Dar mult mai aprig trebuie să fie
 Chinul ce suferi, amarul chin,
 Când vezi chiar fii-ți cu dușmănie
 Rupându-ți sânul de amor plin!

Mamă duioasă, tristă, 'n cădere,
 Cu agonie mânilor-ți frângi
 Și nu-ți rămâne nici o putere,
 Nici glas, la lume ca să te plângi!

Când ridici fruntea, jos în țărână
 O 'mpinge-o calcă dușman picior!
 Când ridici glasul, o cruntă mână
 Li curmă 'ndată gemetu 'n sbor!

Dar cât va bate inima 'n mine,
 Eu în veghiere la lupt'oi stă
 Și, cu tărie, eu pentru tine
 În fața lumii voi protestă!

Pentru coroana-ți de Suverană,
 Pentru al tău nume și al tău drept
 Eu înfrunta-voi hidra dușmană,
 Ș'un scut ți-oi face din al meu piept!

Voi zice ție: «Mamă 'ntristată!
 «Prinde la suflet înviator,
 «Căci tu scăpa-vei de munci odată
 «Și-i avea parte de viitor!

«Las' să te prade hoții în taină,
 «Să urle lupii în urma ta.
 «Lasă-i să rupă mândra ta haină...
 «Haină mai mândră tu vei purta!

«Înzadar răii vreu în orbire
 «Cereasca lege a împotrivi.
 «Cerul voiește a ta mărire,
 «Și tu, Moldovă mare vei fi!

«Înzadar cearcă ei să ridice
 «Un zid pe Milcov, despărțitor.
 «Cădea-va zidul, și tu, ferice,
 «Vei fi unită cu a ta sor'.

«Căci tot se află în Românie
 «Inimi aprinse de un sacru dor,
 «Ce vreu Românul ca să reînvie
 «Mare, puternic, ca dorul lor!

«E scrisă în ceruri sfânta *Unire!*
 «E scrisă în inimi cu foc ceresc!
 «O! Românie! l'a ta mărire
 «Lucrează brațul dumnezeesc!

Voi zice, zice, până la moarte
 Celor ce's dușmani neîmpăcați:
 «O! voi unelte de rele soarte
 «Pentru Românii ce vă sunt frați!

«Voi care însuți cu-a voastre mâne
 «Mormântul țării l-ați pregătit,
 «Ș'ați mușcat mâna ce vă dă pâne,
 «Ș'ați rănit sânul ce v'a iubit!

«Voi care țarei plătiți cu ură,
 «Când ea vă chiamă dragii săi fii,
 «Uitând dreptate, Lege, Natură,
 «Uitând că însuți aveți copii.

«Blăstemul țarei curând să cadă
 «Pe capul vostru nelegiuit!
 «Blăstăm și ură!.. Lumea să vadă,
 «Cât rău în lume ați făptuit!

«Fie-vă vieața neagră, amară!
 «Copii să n'aveți de sărutat!
 «Să n'aveți nume, să n'aveți țară,
 «Aici să n'aveți loc de 'ngropat!

«Și când pe calea de vecinicie
 «Veți plecà sarbezi, tremurători,
 «Pe fruntea voastră moartea să scrie:
Dușmani ai țării! Cruzi vânzători!

Hora Unirii.

1857.

Hai să dăm mână cu mână
 Cei cu inimă română,
 Să învârtim hora frăției
 Pe pământul României!

Iarba rea din holde piară!
 Piară dușmănia 'n țară!
 Intre noi să nu mai fie
 Decât flori și omenie!

Măi Muntene, măi vecine,
 Vină să te prinzi cu mine
 Și la vieață cu unire,
 Și la moarte cu 'nfrățire!

Unde-i unul, nu-i putere
 La nevoi și la durere,
 Unde-s doi puterea crește,
 Și dușmanul nu sporește!

Amândoi sântem de-o mamă,
 De-o făptură și de-o samă,
 Ca doi brazi într'o tulpină,
 Ca doi ochi într'o lumină.

Amândoi avem un nume,
 Amândoi o soarte în lume.
 Eu ți-s frate, tu-mi ești frate,
 În noi doi un suflet bate!

Vin' la Milcov cu grăbire
 Să-l secăm dintr'o sorbire,
 Ca să treacă drumul mare
 Peste-a noastre vechi hotare.

Și să vadă sfântul soare,
 Într'o zi de sărbătoare,
 Hora noastră cea frățească
 Pe câmpia Românească!

Bucovina.

Dulce Bucovină.
Veselă grădină
Cu pomi roditori
Și mândri feciori!
Cuib de păsărele
Albe, sprintenele,
Care 'n ochii lor
Au foc răpitor.

Tu ce ești o floare
Căzută din soare
Cu trei alte flori,
A tale surori!
Ele cătră tine
Privesc cu suspine,
Și tu le zimbești
Cu zimbiri cerești.

Dulce Bucovină!
Vântul ce înclină
Cu aripa lui
Iarba câmpului
Naște prin șoptire
Scumpa amintire
De-un trecut frumos,
Mare, glorios.

Fii în veci voioasă
Pre cât ești frumoasă!
Fie traiul tău
După gândul meu!
Ah! cine te vede
Chiar în rai se crede,
Cine-i trecător
Te plânge cu dor!

Imnul național regal.

I.

Trăiască Regele
In pace și onor,
De țară iubitor
Ș'apărător de țară!
Fie Domn glorios
Peste noi;
Fie 'n veci norocos
La război.
O! Doamne sfinte,
Ceresc părinte,
Susține cu a ta mână
Coroana Română!

II.

Trăiască Patria
Cât soarele ceresc,
Rai dulce, românesc,
Ce poart' un mare nume!
Fie 'n veci el ferit
De nevoi!
Fie 'n veci locuit
De eroi!
O! Doamne sfinte,
Ceresc părinte,
Intinde a ta mână
Pe Țara Română!

Hora Dobrogeană.

Dobrogean, scăldat în soare	Tinde-acum frățeasca mână
Și în marea mișcătoare,	Peste Dunărea română,
Mă simțeam de jale plin,	Măi, bădiță din Carpați
Căci pe lume-eram străin.	Și din câmpii cei bogați.

Dar de când s'a făcut iară	Ca să vadă lumea 'ntreagă
Țeara mea română țeară,	Hora strânsă care leagă
Ceru-mi pare mai senin,	Pe Munteni, pe Moldoveni
Vieața-mi pare fără chin.	Intr'un snop cu Dobrogeni.

Marea Neagră se înălbește,	Vom aveà noi de mirese
Saltul ei se îmblânzește,	Ale țării flori alese;
Dunărea cu al ei val	Vom aveà de lăutari
Face pod din mal în mal.	Ale mării valuri mari.

Și la horă vor fi față,
Prin a timpurilor ceață,
Impărații frați Assani
De pe culmea din Balcani.

Hora dela Plevna.

Colo 'n Plevna și 'n redute	Sus în tabăra turcească
Stau păgânii mii și sute,	Dat-a tusa măgărească.
Stau la pândă tupilați	Răpciugoșii crunt tușesc,
Ca zăvozi de cei turbați.	Cu ghiulele 'n noi stropesc.
Las' să șadă mari și mici...	Las' să crepe, mici și mari..
Trageți hora, măi voinici!	Trageți hora, măi tunari!

Jos în vale, pe câmpie,
 Baș-Buzuci de căsăpie
 Și Cercheji merei cumpliți
 Rup cu dinții din răniți.
 Las! să rupă... rupe-i-ași!
 Trageți hora, Călărași!

Ziua, noaptea glonții plouă,
 Tot pământu-i ud de rouă.
 Nu e rouă din senin,
 Ci e sânge de creștin.
 Las' să ploaie ca din nori.
 Trageți hora, Roșiori!

Iaca mă!... din parapete
 Vine-o scroafă ca să fete!
 Opt godaci și un godăcel
 Toți cu râțul de oțel.
 Las' să fete mii de mii...
 Trageți hora, măi copii!

Ne-a veni și nouă-odată
 Zi de plată și răsplată
 Să-l aducem la aman
 Pe Gaziul de Osman.
 Vie!.. ura!.. la Balcani!
 Trageți hora, măi Curcani!

Cât e negru, cât e soare,
 Moartea șade pânditoare
 Și prin șanțuri și prin râpi,
 Și tot bate din aripi.
 Las' să bată până mâni....
 Trageți hora, măi Români!

Marșul Călărașilor.

Român verde ca stejarul,
 Râd de dușmani și de moarte!
 Să-mi trăiască armăsarul
 Și prin glonți să mă tot poarte!
 Sai, voinice, și nechează,
 Ager, falnic ca un smeu,
 Căci am inimă vitează
 Și credință 'n Dumnezeu!

Cât mi-a stă mâna voinică
 Pe-a mea pală ostășească,
 N'aibă grijă de nimică
 Țara mea cea Românească!
 Sai, voinice, și nechează,
 Ager, falnic ca un smeu
 Căci am inimă vitează
 Și credință 'n Dumnezeu!

Cu-al meu suflet, cu a mea pală,
 Cu-al meu șoim albit de spume,
 În dușmani vom da năvală,
 De s'a duce vestea 'n lume!

Sai, voinice, și nechează,
 Ager, falnic ca un smeu,
 Căci am inimă vitează
 Și credință 'n Dumnezeu!

Marșul ostașilor români

cari se duc în Basarabia.

I.

Drum bun! (bis) toba bate!
 Drum bun! bravi Români,
 Cu sacul (bis) pe spate,
 Cu armele 'n mâni.

Fie zi cu soare
 Sau cer nouros,
 Fie ploi, ninsoare,
 Noi mergem voios!

II.

Drum bun (bis) toba bate!
 Drum bun! bravi Români
 Cu sacul (bis) pe spate,
 Cu armele 'n mâni.

Fie la paradă,
 Fie la război,
 Toți în șir grămadă
 Veseli mergem noi.

III.

Drum bun! (bis) toba bate
 Drum bun, bravi Români,
 Cu sacul (bis) pe spate
 Cu armele 'n mâni.

Steagul să lucească
 Pentru el trăim
 Țara să trăiască
 Pentru ea murim.

IV.

Drum bun! (bis) toba bate
 Drum bun, bravi Români,
 Cu sacul (bis) pe spate
 Cu armele 'n mâni.

Hai cu Domnul Sfântul
 Haideți peste Prut,
 Să păzim pământul
 Care l-am avut.

V.

Drum bun! (bis) toba bate
 Drum bun, bravi Români,
 Cu sacul (bis) pe spate
 Cu armele 'n mâni.

Pentru Românie
 Ori-care oștean
 De-acum vrea să fie
 Valul lui Traian.

VI.

Drum bun! (bis) toba bate
 Drum bun, bravi Români
 Cu sacul (bis) pe spate
 Cu armele 'n mâni.

Astfel e pe lume
 Românașul meu
 Falnic de-al său nume
 Și brav șa un zeu.

Iarna.

Din văzduh cumplita iarnă cerne norii de zăpadă,
 Lungi troene călătoare adunate 'n cer grămadă;
 Fulgii sbor, plutesc în aer ca un roi de fluturi albi,
 Răspândind fiori de ghiață pe ai țării umeri dalbi.

Ziua ninge, noaptea ninge, dimineața ninge iară!
 Cu o zale argintie se îmbracă mândra țară;
 Soarele rotund și palid se prevede printre nori
 Ca un vis de tinerețe printre anii trecători.

Tot e alb pe câmp, pe dealuri, împrejur, în depărtare
 Ca fantasme albe plopilor înșirați se pierd în zare,
 Și pe 'ntinderea pustie, fără urme fără drum,
 Se văd satele pierdute sub clăbucii albi de fum.

Dar ninsoarea încetează, norii fug, doritul soare
 Strălucește și desmiardă oceanul de ninsoare.
 Iat'o sanie ușoară care trece peste văi...
 În văzduh voios răsună clinchete de zurgalăi.

Oaspeții primăverii.

În fund pe cer albastru, în zarea depărtată,
La răsărit, sub soare, un negru punct s'arată!
E cocostârcul tainic în lume călător,
Al primăverii dulce iubit povestitor.

El vine, se înalță, în cercuri line sboară,
Și, repede ca gândul, la cuibu-i se coboară;
Iar copilașii veseli, cu pieptul desgolit,
Aleargă, sar în cale-i și-i zic: bine-ai sosit!

În aer ciocârlia, pe care rândunele,
Pe crengile pădurii un roi de păsărele
Cu o lungă ciripire la soare se încălzesc,
Și pe de-asupra bălții nagâții se învâtesc.

Ah! iată primăvara cu sânu-i de verdeață!
În lume-i veselie, amor, sperare, vieață,
Și cerul și pământul preschimbă sărutări
Prin raze aurite și vesele cântări!

Plugurile.

Noroc bun!.. Pe câmpul neted ies Românii cu-a lor pluguri!
Boi plăvani în câte șase trag, se opintesc în juguri.
Brațul gol apasă 'n coarne; fierul taie brazde lungi
Ce se 'nșiră 'n bătătură ca lucioase negre dungi.

Treptat câmpul se umbrește sub a brazdelor desime;
El răsună 'n mare sgomot de voioasa argătime,
Iar pe lanul ce în soare se svântează fumegând
Cocostârcii cu largi pasuri calcă rar și meditând.

Acum soarele-i l'amiază; la pământ omul se 'ntinde;
 Cărd de fete și neveste dela sat aduc merinde;
 Plugul zace'n lan pe coaste, iar un mândru flăcăuș
 Mână boii la izvoare și îi paște la imaș.

Sfântă muncă dela țară, izvor sacru de rodire,
 Tu legi omul cu pământul în o dulce înfrățire!...
 Dar lumina amurgește, și plugarii cătră sat
 Hăulind pe lângă juguri se întorc dela arat.

Sămănătorii.

Sămănătorii harnici cu sacul subsuoară
 Pășesc în lungul brazdei pe fragedul pământ;
 Pe culme, pe vâlcele ce sue și coboară,
 Svârlind în a lor cale sămânța după vânt.

— «O mie!» zice unul, menind cu veselie.

— «Noroc și roadă bună!» adauge un alt,
 «Ca vrabia de toamnă rotund spicul să fie!
 «Ca trestia cea 'naltă să fie paiul 'nalt!

«Din zori și până 'n noapte tot grâul să răsară;
 «In el să se ascundă porumbii osteniți,
 «Și când flăcăi și fete vor secera la vară,
 «In valuri mari de aur să 'noate rătăciți!»

Sămănătorii veseli spre fund înaintează,
 De-a curmezișul brazdei boroanele pornesc,
 Și grapele spinoase de-aproape le urmează,
 Ingroapă 'ncet sămânța și câmpul netezesc.

Rodica.

Purtând cofița cu apă rece
Pe ai săi umeri albi, rotunjori,
Juna Rodică voioasă trece
Pe lângă junii șămănători.

Ei cu grăbire îi sar în cale,
Zicând: «Rodică, floare de crin,
«In plin să-ți meargă vrerile tale
«Precum tu, dragă, ne ieși cu plin!

«S'ajungi mireasă, s'ajungi crăiasă!
«Calea să-ți fie numai cu flori,
«Și casa casă, și masa masă,
«Și sânul leagăn de pruncușori!»

Cu grâu de aur ei o presoară,
Apoi cofița întreag'o beu.
Copila râde și 'n cale-i sboară,
Scuturând grâul din părul său.

Secerișul.

Ciocârlia ciripie, fâlfăind din aripioare
Pe o scară de lumină se coboară de sub soare.
Aerul e 'n neclintire, el devine arzător!
Prepelița cântă 'n grâne, grierul cântă 'n mohor.

In cel lan cu spicuri nalte au intrat secerătorii,
Pe când eră încă umed de răsuflul aurorii.
Toți, privindu-i de departe, par' că 'noată 'n galben râu,
Fetele fără ștergare și flăcăii fără brâu.

Secerea, crai nou de moarte, mereu taie, spicul cade,
Prepețița își ia puii și se duce; lanul scade.

Iar în urmă holda mândră, răsturnată prin bucăți,
Se ridică 'n snopi de aur, se clădește 'n jumătăți.

Mai departe, lucrând iute, un flăcău ș'o fată mare
De tot snopul își dau gingaș, o furișă sărutare,
Când o pasăre măeastră, preste lan trecând ușor,
Zice: «Dulce-a mai fi pânea dela snopurile lor!»

Cositul.

Faptul zilei se aprinde pe a dealurilor frunte,
Ș'un râu falnic de lumină se revarsă peste munte.
Iarba coaptă strălucește, ea se clatină la vânt,
Ș'a ei umbră lin se mișcă în dungi negre pe pământ.

Iată vin cosacii veseli, se pun rând. Sub a lor coasă
Câmpul ras rămâne verde ca o apă luminoasă.
Unii brazdele răstoarnă, în căpiți alții le-adună,
Le clădesc apoi în stoguri și cu stuh le încunună.

Mai devală 'n cea dumbravă cu poiană tăinuită,
Unde umbra pare verde și de flori îmbălsămită,
Coasele sub teaca udă zângănesc răsunător.
Din căpiță în căpiță dumbrăveanca saltă 'n sbor.

Un flăcău, cósind de-oparte lâng'o tufă de sulcină
Vede iarbă, încălцитă, frântă pe la rădăcină.
«Ce să fie?... Cuib de fiară?... O! minune!» zice el,
Și, zimbînd, se pleacă iute de culege... un cercel!

Lunca din Mircești.

Bate vânt de primăvară și pe muguri îi deschide;
Vântul bate, frunza crește, și voioasă lunca râde,
Sub verdeața drăgălașă dispar crengile pe rând,
Și sub crengile umbroase mierla sare șuerând.

O! minune, farmec dulce! O! putere creatoare!
În ori care zi pe lume iese câte-o nouă floare,
Ș'un nou glas de armonie completează imnul sfânt
Ce se 'nalță cătră ceruri de pe veselul pământ.

Tot ce simte și viează, fiară, pasere sau plântă
În căldura primăverii naște, saltă, zboară, cântă.
Omul își îndreaptă pasul cătră desul stejăriș,
Unde umbra cu lumina se alungă sub frunziș.

El se duce după visuri; inima lui crește plină
De o sacră melodie, melancolică, divină,
De o tainică vibrație, de un vânt inspirător,
Ce-i aduc în piept suspinuri și'n ochi lacrimi de amor.

Este timpul re'nvierii, este timpul re'noirii
Ș'a sperării zimbitoare, ș'a plăcerii, ș'a iubirii.
Paserea-și gătește cuibul, floarea mândrele-i colori,
Câmpul via sa verdeață, lanul scumpele-i comori.

Sus paingul pe un frasin, urzind pânza-i diafană,
Cu-al său fir de-argint subțire face-o punte-aeriană,
Iar în leagăn de mătăasă gangurul misterios
Cu privighetoarea dulce se îngân'armonios.

Jos pe la tulpini, la umbră, fluturii, flori sburătoare,
 Se 'ndrăgesc în părechiere pe sân alb de lăcrimioare,
 Și, ca roi de pietre scumpe, gândăceii smălțuiți
 Strălucesc, vie comoară, pe sub ierburi tănuți.

O pătrunzătoare șoaptă umple lunca, se ridică.
 Ascultați! stejarul mare grăește cu iarba mică,
 Vulturul cu ciocârlia, soarele cu albul nor,
 Fluturul cu plânta, râul cu limpedele izvor.

Și stejarul zice ierbeii: Mult ești vie și gingașă!
 Fluturașul zice floarei: Mult ești mie drăgălașă!
 Vulturul uimit ascultă ciocârlia ciripind;
 Râu, izvoare, nouri, raze se împreună iubind.

Luncă, luncă, dragă luncă! rai frumos al țerii mele,
 Mândră 'n soare, dulce 'n umbră, tainică la foc de stele,
 Ca grădinele Armidei ai un farmec răpitor,
 Și Siretul te încinge cu-al său braț desmierdător.

Umbra ta răcoritoare, adormită, parfumată,
 Stă aproape de lumină, prin poiene tupilată.
 Ca o nimfă pânditoare de sub arbori înfloriți,
 Ea la sânul ei atrage călătorii fericiți.

Și-i încântă, și-i îmbată, și-i aduce la uitare
 Prin o magică plăcere de parfum și de cântare,
 Căci în tine, luncă dragă, tot ce are suflet, grai,
 Tot șoptește de iubire în frumoasa lună Mai!

Altarul mănăstirii Putna.

Domnul Ștefan, viteaz mare, ce-a dat groaza prin păgâni,
Locaș sfânt Creștinătății astăzi vrea să facă dar,
Și pe malurile Putnei, cu vitejii săi Români,
Însuș merge să aleagă locul sfântului altar.

Mare obștie-l urmează și pe culme se lățește,
Precum aburii pe baltă când lumina asfințește.

Căpitani, ostași cu zale, și cu platoșe de fier,
Pe-ai lor cai sirepi stau mândrii ca la semnul de război.
Al Moldovei steag de fală fâlfăie falnic în cer;
Buciumul vuesește 'n munte, sună valea de cimpoi.

Iată că lâng'o movilă Domnul Ștefan s'a oprit!
Totul tace... ochii țăntă, stă poporul neclintit.

Trei ostași cu arce 'n mână pe movil'acu se urcă,
Doi, ca zimbru, ageri mândri, 'nalți ca bradul dela munte,
Pe ai lor umeri poartă glugă, la brâu paloș, și pe frunte
Cu-a lor lungi și negre plete se coboar'o neagră țurcă.

Ei ades, cu-a lor săgeată răpezită sus, în nor,
Printre-a fulgerelor focuri au oprit vulturu 'n sbor.

Multe fiare din cei codri, mulți dușmani tineri, semeți,
Drept în inimi, drept în frunte, au simțit a lor săgeți;
Căci ei sânt arcașii vrednici ai lui Ștefan Domn cel mare
Ce-și gătește-acum săgeata s'o izbească 'n depărtare.

—«Copii, trageți... eu vreau astăzi să mă'ntrec în arc cu voi.»
Astfel zice domnul Ștefan!... iar voinicii amândoi

Se plec, arcele-și încoardă, trag... săgețile lor sboară,
Spintecă răpede vântul, ce dă foc și vâjjește.

Se tot duc, se duc ca gândul, și de abiă ochiul zărește
Pe câmp departe, departe, locul unde se coboară.

Ura 'n ceruri se ridică! Urlă dealul, clocotește!

— «Să trăiți, copii!» — le zice Ștefan, ce-acum se gătește.

Sbârnae coarda din arcu-i, fulgeră săgeata 'n vânt,
Piere, trece mai departe și 'ntr'un paltin vechiu s'a frânt.

— «Acolo fi-va altarul!» — zice falnicul monarc,
Ce se închină și se pleacă pe răsboinicul său arc.

— «Să trăiască Domnul Ștefan! — Mii de glasuri îi urează,
Și poporul, jos pe vale, umilit îngenunchiază!

Bărăganul.

Dedicat Măriei Sale Domnitorului.

Pe cea câmpie lungă a cărei tristă zare
Sub cer, în fund, departe, misterios dispare,
Nici casă nici pădure, nici râu răcoritor,
Nimic nu 'nveselește pe bietul călător.

Pustietatea goală sub arșița de soare
In patru părți a lumii se 'ntinde 'ngrozitoare
Cu iarba-i mohorâtă, cu negrul ei pământ,
Cu-a sale mari vârtejuri de colb ce sboară în vânt.

De mii de ani în sânu-i dormind, zace ascunsă
Singurătatea mută, sterilă, nepătrunsă,
Ce adoarme 'n focul verii l'al grierilor hor
Și iarna ne deșteaptă sub crivăț în fior.

Acolo floarea naște și moare 'n primăvară,
 Acolo piere umbra în zilele de vară,
 Și toamna-i fără roade ș'a ernii vijelii
 Cutrieră cu sgomot pustiile câmpii.

Pe cea savană 'ntinsă și cu sălbatec nume,
 Lung ocean de iarbă, necunoscut în lume,
 O cumpănă se înalță aproape de un puț,
 Și 'n orizon se 'ndoe ca gâtul unui struț.

Un car cu bivoli negri a stat lângă fântână.
 Vr'o doi Români în soare și o sprintenă Română
 Incunjură ceaunul ce fierbe fumegos
 Pe foc, și mai departe un câne roade-un os.

Pe car un copilandru privește 'n depărtare...
 Zadarnic ochii sboară din zare 'n altă zare
 Nici casă nici pădure, nici râu răcoritor,
 Nimic nu se arată pe câmpul de mohor!

Din vreme 'n vreme numai lungi șiruri de cocoare
 Sub bolta albăstrie sbor tainic călătoare,
 Și vulturi mari, prădalnici, cu ghiare înarmați
 S'adună, lăsând puii pe vârfuri de Carpați.

Ah! dulce, glorioasă și mult strălucitoare
 Va fi cea zi de viață, când pe sub mândrul soare,
 Trecând în repejune un smeul cu-aripi de foc,
 Goni-va trista moarte ce zace 'n acest loc!

Mult vesel va fi câmpul, când vecinica-i tăcere
 Mormântu-și va deschide la glasul de 'nviere
 Ce scoate smeul falnic din gura lui de fier,
 Vestind răpirea nouă a focului din cer!

Groza.

Galben ca făclia de galbenă ceară
 Ce aproape-i ardeă
 Pe-o scândură veche, aruncat afară,
 De somnul cel vecinic Groz'acum zăceă;
 Iar după el nime, nime nu plângea!

Popor împrejurui trist, cu 'nfiorare,
 La el se uită.
 Unii făceau cruce; alții, de mirare,
 Cu mâna la gură capul clătină
 Și 'ncet lângă dânsul își șopteau așa:

«El să fie Groza cel vestit în țară
 «Și 'n sânge 'ncruntat!
 «El să fie Groza, celce ca o fiară,
 «Fără nici o grijă de negrul păcat
 «A stins zile multe și lege-a călcat!»

Un moșneag atunce, cu o barbă lungă
 La Groza mergând,
 Scoase doi bani netezi din vechea sa pungă,
 Lângă mort îi puse, mâna-i sărutând,
 Mai făcù o cruce și zise plângând:

«Oameni buni! an iarna, bordeiu-mi arsese
 «Și pe-un ger cumplit,
 «Nevasta-mi cu pruncii pe câmp rămăsese;
 «N'aveam nici de hrană, nici țol de învelit,
 «Și nici o putere!...: eram prăpădit!

«Nu aşteptam alta din mila cerească
 «Decât a muri,
 «Când creştinul ista, Domnu-l odihnească!
 «Pe-un cal alb ca iarna în deal se ivi
 «Ş'aproape de mine calul îşi opri.
 «Nu plânge, îmi zise, n'ai grijă, Române,
 «Fă piept bărbătesc;
 «Na, să-ţi cumperi haine şi casă şi pâne...
 «Şi de atunci copii-mi, ce-l tot pomenesc!
 «Oameni buni! de-atuncea în tică trăiesc».

Şi, sărutând mortul, bătrânul moşneag
 Oftă şi se duse cu al său vechiu toiag.
 Iar poporu 'n sgomot strigă, plin de jale:
 «Dumnezeu să ierte păcatele sale!»

Sentinela română.

Poem istoric.

Românul nu pierе.

I.

Din vârful Carpaţilor,	Iar pe cel amar pustiu
Din desimea brazilor,	Cu văzutul ce 'ntâlnii?
Răpezit-am ochii mei	Întâlnii viteaz oştean,
Ca doi vulturi sprintenei,	Purtând semne de Roman,
Pe cea vale adâncită	Falnic, tare ca un leu,
Şi cu flori acoperită,	Şi cu chip frumos de zeu.
Ce se 'ntinde ca o ceaţă	Braţu-i stâng eră 'ncordat
Pân' în Dunărea măreaţă	Sub un scut de fier săpat
Şi de-acolo 'n depărtare	Ce ca soarele soreà,
Pân în Nistru pân' în Mare.	Şi pe care se zăreà

O lupoaică argintie
 Ce părea a fi chiar vie,
 Și sub fiară doi copii
 Ce păreau a fi chiar vii.
 Mâna-i dreaptă ținea pală,
 Iar pe cap purtă cu fală
 Coif de aur lucitor,
 Ca un zeu nemuritor.

Cel viteaz eră călare
 Pe-un cal alb în nemișcare,
 Și, ca dânsul, neclintit
 Stă privind spre răsărit.
 Numai ochii săi mișcă,
 Vulturește-i alergă
 Pe cea zare cenușie,
 Lungă, tainică, pustie,
 Unde ca prin vis trecând,
 S'auzea din când în când
 Vuet surd, grozave șoapte
 Ce veneau din Miază-noapte,
 Sgomot lung, înădușit
 Ce venea din Răsărit.

Iarba nu se clătină,
 Frunza nu se legănă.
 Pasărea la munți sbură,
 Fiara 'n codri tremură,
 Căci prin lumea spăimântată,
 În uimire cufundată,
 Treceau răci fiori de moarte,
 Presimțiri de rele soarte!

Iar pe cer un vultur mare,
 Făcând cercuri de sburare,
 Se vedeă plutind cu fală,
 Și 'n rotirea-i triumfală,
 Ținteă ochiul său măreț
 Pe viteazul călăreț.

— «Cine ești? de unde ești?
 «Pe la noi ce rătăcești?
 — «Sunt Român și sunt oștean
 «De-a 'mpăratului Traian!
 «Maica Roma cea bătrână
 «Mi-a pus arma asta 'n mână
 Și mi-a zis cu glasul său:
 «Fiiul meu, alesul meu!
 «Tu din toți ai mei copii
 «Cel mai tare 'n vitejii!
 «Mergi în Dacia, grăbește,
 «Pe barbari de-i risipește,
 «Ș'apoi vecinic priveghiază,
 «Sentinelă mult vitează,
 «Și te-aține la hotare
 «Că s'aud în depărtare
 «Răsunând dușmane pasuri,
 «Menințând barbare glasuri...

«Venit-am și am învins!
 «Pe barbari pe toți i-am stins,
 «Și pe țarmurile lor
 «Acum, Domn stăpânitor,
 «Aștept oardele avane,
 «Aștept limbile dușmane

«Care vin din răsărit
 «Ca potop nemărginit
 «Să cuprindă, să înnece
 «Tot pământul unde-or trece!»
 — «O, viteze neferice,
 «Ai să pieri în câmp aice!»
 — «Eu să pier, eu? niciodată!
 «Vie-o lume încruntată
 «Vie valuri mari de foc...
 «Nici că m'or clinti din loc.
 «Tot ce-i verde s'a uscă,
 «Râurile vor secă,
 «Și pustiul tot mereu,
 «S'a lăți 'mprejurul meu,
 «Dar eu vecinic în picioare
 «Printre valuri arzătoare
 «Voi luptă, luptă-voi foarte
 «Fără a fi atins de moarte,
 «Căci Român sunt în putere,
 «Și *Românu 'n veci nu piere*».

II.

Apa trece, pietrele rămân.

Abia zice, și deodată
 Fulgeră 'n cer o săgeată
 Vâjje, vine, lovește
 Scutul care zângănește
 Ș'o respinge-o svârle jos
 Ca pe-un șarpe veninos,
 După dânsa 'n depărtare
 Colo 'n fund, în fund la zare, — Vie!...

Se ivește-un negru nor
 Plin de sgomot sunător,
 Ce tot vine, ce tot crește
 Și pe câmpuri se lățește
 Cât e zare de zărit
 Între Nord și Răsărit!
 — Sentinelă, priveghiază,
 Norul crunt înaintează.
 Sentinelă te arată,
 Norul crunt se sparge!... Iată!
 Iată hoardele avane,
 Iată limbile dușmane
 De Gepizi și de Bulgari,
 De Lombarzi și de Avari!
 Vin și Hunii, vin și Goții,
 Vin potop, potop cu toții,
 Pe cai iuți ca rândunele,
 Fără frâne, fără șele
 Cai sirepi ce fug ca vântul
 De cutremură pământul!
 Mulți sunt ca nisipul mării,
 Mulți ca ghiarele muștrării
 Intr'un suflet păcătos,
 Intr'un cuget sângeros!...
 Sai, Române, pe omor,
 Fă-te fulger răsbitor,
 Fă-te Dunăre turbată,
 Fă-te soartă ne'mpăcată,
 Căci potopul, iată-l vine,
 Și amar, amar de tine!

Ca o stâncă 'naltă	Caii saltă și nechiază,
Ce din vârf de munte saltă,	Lupta urlă se 'ncleștează,
Tună, se rostogolește,	Și barbarii toți grămadă
Cade, rumpe și sdrobește	Morții crude se dau pradă!
Codrii vechi din a sa cale	Zece cad, o sută mor,
Pân' în fund, în fund de vale:	Sute vin în locul lor!
Astfel crunt ostașul meu	Mii întregi se risipesc,
Își izbește calul său	Alte mii în loc sosesc!
Peste codrii mișcători	
De barbari năvălitori.	Dar viteazul cu-a sa pală
El îi sparge și-i răsbește,	Face drum printre năvală,
Snopuri, snopuri îi cosește,	Și pătrunde prin săgeți,
Și-i înfrânge, și-i respinge,	Că-i Român cu șapte vieți!
Și-i alungă, și-i învinge!	Inzadar hidra turbează,
Calu-i turbă, mușcă, sare,	Trupu-i groaznic încordează,
Nechezând cu înfocare,	Geme, urlă și crășnește,
Calcă trupuri sub picioare,	Și 'mprejur se 'ncolăcește.
Sfarmă arme sunătoare,	Fiiul Romei se aprinde,
Și cu greu în sânge 'noată.	Hidra 'n mâni-i o cuprinde,
Și mereu se 'ndeasă 'n gloată.	Ș'o sugrumă, și o sfarmă,
Crunt rășboi, privire cruntă!	Ș'o învinge și o darmă!...
Fiiul Romei se încruntă...	Fug Gepizii, fug Bulgarii,
Fulgeri ies din ochii săi!	Și Lombarzii și Avarii;
Fulgeră mii de scânteii	Fug și Hunii, fug și Goții,
Dintr'a armelor ciocniri	Fug potop, potop cu toții,
Și lucioase zângăniri,	Și se duc, se duc ca vântul,
Sbor topoarele-aruncate,	Asurzând întreg pământul
Sbârnăe-arcele 'ncordate,	De-a lor urlate barbare,
Și săgețile ușoare	De-a lor vaete amare!
Noureză mândrul soare.	

III.

Roma, Roma nu mai este!

Unde-s oardele avane?

Unde-s limbele dușmane?

Au perit, s'au stâns din față,

Precum toamna 'n dimineață

Se topesc se stâng la soare

Negurile-ofrăvitoare!

Cu ce vifor de urgie

Năvăliră 'n Românie!

Cum veniră de turbați

Ca balauri încruntați,

Cu o falcă 'n cerul sfânt

Și cu alta pe pământ!

Dar s'au dus cum n'au venit

În pustiul lor cumplit,

Părăsind în urma lor

Câmpul luptei de omor!

Lat e câmpul celei lupte,

Lat și plin de arme rupte,

Plin de trupuri fărâmate

Care zac grămezi culcate,

Plin de sânge ce-l pătează

Și văzduhul aburează!

Unde sunt atâtea vieți,

Unde-s ochii îndrăzneți?

Moartea rece le-a cuprins,

Într-o clipă ea le-a stins,

Și pe câmpul cel de moarte,

Crunt locaș de rele soarte,

S'a lăsat acum deodată

O tăcere 'nfricoșată!

Numai când, din vreme 'n
[vreme,

Se aude-un glas ce geme,

O jelire 'ntristătoare,

Un suspin de om ce moare,

Sau nechezul dureros

Unui cal răsturnat jos,

Care chiamă ne 'ncetat

Pe stăpănu-i jos culcat.

Soarele își schimbă locul

Și apune roș ca focul,

Intinzând pe cea câmpie

O văpseală purpurie,

Ca un sângeros vestmânt

Peste-un lung și trist mormânt!

Iar în 'naltul cerului,

De-asupra mormântului,

Țipă vulturul cu fală,

Și 'n rotirea-i triumfală

Incunună cu-al său sbor

Pe viteazu 'nvingător.

Să trăești, ostaș romane,

Stâlp al lumii apusane!

Tu cu pieptu-ți ai oprit

Valul crunt de răsărit.

Și cu brațul tău armat

Pasul soartei l-ai schimbat!

Dar ce zic!... un fior rece	Iară calu-i frățior,
Printre-a lumii vine trece,	Nechezând încetișor,
Căci de-odată-un glas prin	Câmpul luptei părăsește
[lume	Și spre munți încet pornește,
Fără seamăn, fără nume,	Ducând lin și nesimțit
Sună, duce-o neagră veste:	Pe stăpânul lui iubit...
<i>Roma, Roma nu mai este!...</i>	Ei se duc în tristă cale,
	Și pe urma lor de vale
Zis-a glasul, un răsunet	Cade-o noapte 'ntunecoasă,
Lung răspunde ca un tunet,	Noapte oarbă, fioroasă
Și al Romei vultur falnic	Ca fundul pământului,
Cade, dând un țipăt jalnic!	Ca taina mormântului!
Zis-a glasul, și cu jale	Și sub neagra sa aripă
Plângând soarta mumei sale,	Se șterg toate într'o clipă,
Fiiul Romei cei bătrâne	Cum se șterge de ușor
Scapă armele din mâne,	Visul cel amăgitor,
Pleacă fruntea și 'n durere	Și ca suvenirul sfânt
Moartea chiamă, moartea cere!	Celor care nu mai sunt!...

Hoțul și Domnița.

Frunză verde de alună!	Că se primblă pe potici
Trece voinicul pe lună	Trei desagi de irmilici
Și codrul voios răsună.	Și de galbini venetici,
Trece hoțul hăulind,	Iar în urmă-le călare,
Pe cărare coborând,	Vine-o mândră fată mare
Din frunziș mereu pocnind.	Gătită pe măritare.
Măi voinice, voinicele,	Ea-i mireasa unui Crai
Ia-ți tăiușul de prăsele,	Și se duce cu alai
Pune mâna pe oțele,	Peste munte, peste plai.

Dar copila-i amărită
C'a să fie despărțită
De Moldova mult iubită.

Și în gândurile sale
Ea se roag'amar cu jale
Ca să-i ias'un smeu în cale..

Frunzuliță de brad mică!
Iese hoțul din potică,
Singur, vesel, fără frică,

Ș'apoi zice: «Cale bună!
«Unde mergeți împreună,
«Dragii mei, noaptea pe lună?

«Decât la curtea crăiască,
«Mai bine 'n lunca hoțească
«Lâng'o inimă frățească».

Frunză verde stejărel!
Hoțul pleacă sprintenel
Cu Domnița lângă el.

Iarba crește 'n calea lor,
Și Domnița, scump odor,
Vesel calcă pe covor.

Inșiră-te mărgărite.

Legendă.

Dedicată D-nei Zoe Cantacuzin.

Trei copile de 'mpărat
Stau într'un măreț palat,
Inșirând la scumpe salbe
De mărgăritare albe.
Iar o pasăre măiastră
Vine vesel la fereastră
Și bătând din aripioare,
Zice, blând cuvântătoare:
— «Bine, bine v'am găsit.
«Dalbe flori din răsărit!
— «Bine-ai venit dela rai,
«Pasărea cu dulce grai!

— «Eu sosesc cu primăvara
«Ca să mă întorc cu vara;
«Ș'acum vin pe-al vostru plai,
«Aducând luna lui Mai,
«Luna cea de lacrimioare
«Și de doruri iubitoare,
«Și o dalbă de poveste
«Cum n'a fost și nu mai este!
«Păsărică, spune, spune
«Cea poveste de minune,
«Că ți-om face noi trei salbe
«De mărgăritare albe».

I.

«Înșiră-te mărgărite
 «Pe lungi fire aurite
 «Ca o horă luminoasă,
 «Ca povestea mea duiosă:

Fost-a, fost în lume-odată
 Mândruliță, dulce fată,
 Și la chip fermecătoare,
 De puteai căta la soare,
 Iar la ochișorii săi
 Și la fața-i nu putei!
 Florile îi ziceau floare,
 Stelele, stea lucitoare,
 Incât vecinic flori și stele
 Se certau noaptea 'ntre ele!

Iată 'n fapt de dimineată
 Că pe câmpul de verdeată
 Copilița, cu-alte două,
 Se primblă, torcând prin rouă.

Una zice: Am visat
 «De-un fecior de împărat!
 «Dac'ar fi acum să vie
 «Să m'aleagă de soție,
 «I-aș aduce eu un dar
 «Un șoiman de armăsar
 «Care sboară, care sare
 «Peste munți și peste mare
 «Și încunjură pământul
 «Mai ușor chiar decât vântul!»

Alta zice: «Sorioane!

«Eu i-aș țese 'n foc de soare
 «O cămașă 'n zece ițe
 «Cu descânteci prin altițe,

«Ca să-i fie de noroc

«Și să-l apere de foc
 «Și de patimi sufletești
 «Și de boalele trupești!»

Iar frumoasa copiliță

Zice astfel din guriță:

— «Eu i-aș face doi feciori,

«Doi de gemeni frățiori

«Cu cosițele-aurite

«Și cu fețele 'nflorite,

«De n'ar fi alții ca ei

«Drăgălași și frumușei,

«Căci ar fi strălucitori

«Ca doi ochi veselitori!»

— «De mi-i face așa copii,

«Tu mireasa mea să fii!»

(Zice-atunce mândrul Crai

Ce vână pe verde plai.)

«Tu să fii a mea mireasă,

«A mea dulce 'mpărăteasă!

«Tu minune 'ncântătoare

«Care ești ruptă din soare!»

Copilița 'n fericire

Stă pătrunsă de uimire.

Ochii galiș i-se 'nchid,

Degetele-i se deschid,

Fusu-i pică, firu-și pierde,
 Și ea cade 'n iarba verde.
 Iară craiul tinerel
 O ia 'n brațe ușurel,
 Și cu gingașul odor
 Saltă pe-al său cal ușor.
 Calul falnic se 'ncordează,
 Sare, sboară și nechează;
 El nechezul n'a sfârșit,
 La palat c'a și sosit!

Șapte zile abiă treceă,
 Mare nuntă se făceă
 Cu nuntași nenumărați,
 Cum se cade la 'mpărați,
 De-a mers vestea 'n depărtări.
 Peste nouă țări și mări!
 Fost-au față Crai vestiți
 Cu coroane 'mpodobiți
 Și vestite 'mpărătese
 Tot frumoase și alese.
 Fost-au încă la serbare
 Oaspeți mari de spăimântare
 Urieși cu negre semne,
 Sfarmă-piatră, Strâmbă-lemne,
 Smei cu ochii sângeroși
 Și vitejii Feți-frumoși!
 Dar din toți nuntașii cine
 Răspândeă mai vii lumine?
 Dulce-a Craiului mireasă,
 Tânăra împărăteasă,

Care ochii fermecă
 De zâmbeă sau de jucă.
 Blândul zâmbet al copilei
 Lumină ca faptul zilei,
 Ș'al ei joc păreă un sbor
 De alb flutur sprinteior.
 Fost-am încă și eu față
 La cea nuntă mult măreață,
 Și de-atunci tot mă gândesc
 C'am visat un vis ceresc!

II

«Înșiră-te mărgărite
 «Pe lungi fire aurite,
 «Precum șirul din poveste,
 «Că 'nainte mult mai este:
 Trecù luna, trecù două,
 Trecù cinci, trecură nouă,
 Doamna născù doi feciori,
 Doi de gemeni frățiori,
 Cu cosițe poleite
 Și cu fețe înflorite
 De păreau strălucitori
 Ca doi ochi veselitori!...

Alei! mândre sorioare!
 Puteți voi a-mi spune oare
 Ce-i mai bun în astă vieață
 Ca iubirea cu dulceață?
 Ce-i mai sfânt și mai alin
 Ca mama cu prunc la sân?

Ce-i mai drag și mai plăcut Viteji mari și Feți-Frumoși,
 Ca pruncuțul nou născut? Doi luceferi mângăioși.
 Mama Doamnă fericită, Lumea să se îndrăgească,
 Cu doi prunci împodobită, Dușmanii să se 'ngrozească,
 Li țineă duios la sân S'aveți parte și renume,
 Ca doi fluturi pe un crin, Să vă meargă vestea 'n lume!»

Și din pletele-i cu soare Când eră iar pe trezie,
 Le făcea învălitoare, Le cântă în veselie:
 Și pe brațe-i ca să-i culce, «Sculați, sculați, feții mei,
 Le făcea un leagăn dulce. Floricele dalbe!
 Ea-i privea și zi și noapte, C'au venit doi îngerei
 Le grăia cu blânde șoapte, In vesminte albe,
 Și, privindu-i, se uimea! .. Ingeri colindători,
 Ea-i trezea și-i adormea, Floricele dalbe,
 I-adormea tot în cântări Noaptea pe la cântători
 Și-i trezea în sărutări. Când zorile 's albe,

Când eră pe adormire, Și v'aduc pe aripioare
 Le cântă cu 'nduioșire: — Floricele dalbe,
 «Nani, nani, copilași, Rouă sfântă 'nvietoare,
 Dragii mării feciorași! Și cunune albe!

Mama că v'a legănă, Alei! mândre sorioare!
 Cu viers dulce v'a 'ngână, Nici că se află sub soare
 Ș'a rugă pe Dumnezeu Fericire mai deplină,
 Să vă primble 'n raiul său, Vieață dulce mai senină!
 Să vedeți unicii mei, Dar ales în lume trece
 Ceruri plini de curcubeii, Vânt de moarte, fior rece,
 Ploi de raze și de stele Și pe loc se veștejește
 Pe câmpii de viorele. Tot ce 'n lume ne zimbește!
 Ș'oi rugă Domnul ceresc Seninul se schimbă 'n nori,
 Să ajungeți, cum doresc, Vieața 'n noapte fără zori,

Veselia 'n aspre chinuri,
 Și cântările 'n suspinuri!
 Iată că într'o zi de Mai
 Mers-au vestea pân' la rai
 De-acei gingași frățiori,
 A pământului comori,
 Și toți îngerii în sbor
 Au venit, ascunși de-un nor,
 Ca să vadă dacă sunt
 Frați de-ai lor p'acest pământ?
 «Dulce-s, Doamne, la privire!
 Ca un vis de fericire!»
 Abia zis-au, și pe loc,
 Ca un fulger viu de foc,
 Crunt deochiul au ajuns
 Pe copii și i-au străpuns!
 Copilașii plâng de chin,
 Scot gurița dela sân,
 Cată 'n ochii mamei lor,
 Pleacă fruntea, cad și mor!
 Vai de codrul care-și pierde
 Freamătul și frunza verde!
 Vai de inima pustie
 Ce-a rămas făr' de soție!
 Dar amar, amar pe lume
 De copii fără mume,
 Și de mamele cu dor
 Care-și pierd copiii lor!

III.

«Înșiră-te mărgărite
 Pe lungi fire aurite

Precum șirul din poveste
 Că 'nainte mult mai este:

Pe copii 'mbrățișați,
 Intr'un leagăn alb culcați,
 Trista mamă i-a îngropat
 Lângă ea, lângă palat,
 La fereastra din grădină,
 Sub o tufă de sulcină.
 Iar din leagănul de flori
 Răsărit-au până 'n zori
 Doi brazi gemeni de o samă,
 Gingași ca un dor de mamă,
 Ș'au crescut, crescut-au iară
 Dela zori și până 'n seară
 Pân'au dat să se lovească
 De fereastră 'mpărătească...

— «Frățioare, frățioare,
 În lăuntru ce vezi oare?
 Văd pe mama!... Auzi, frate,
 Gemetele-i necurmăte?

— Măiculița mea iubită,
 Cât de-amar e rățacită!

— Ochi-'i sunt două izvoare
 Tot de lacrimi arzătoare!

— Ah! privește cum ne cată
 Prin cea casă întristată!

Cum ne chiamă, cum ne plânge.
 Mânile cum și le frânge!

— Mamă, mamă, draga noastră,
 Iată-ne ici la fereastră.

Vin cu dulce sărutat
 Și cu dulce desmierdat,
 Că de mult, amar de noi,
 Ne lipsești la amândoi!»

Astfel brazii suspinau
 Ș'a lor crengi le clătinau
 Pe fereastră 'n sala mare...
 Mama Doamnă viu tresare,
 Vine-aleargă, stă, nu crede,
 Vede brazii și nu-i vede.
 Șterge iute ochii săi:
 — «Dragii mei, drăguții mei!
 Voi sunteți inima-mi zice
 C'ați venit voi iar aice
 Lâng'al mamii dulce sân
 Sfășiat de vecinic chin!
 Cumpii mamei frumușei,
 Copilași, iubiții mei!
 Frig v'au fost în cel pământ,
 Nedepsi-l'ar Domnul sfânt!
 Darum nu mai caută nime
 De a voastră frăgezime,
 Nici vă leagănă 'n cântări,
 Nici v'adoarme 'n sărutări!
 — Taci, măicuță cu durere,
 Că-ți aducem mângăiere.
 Nu jălî a noastră soartă,
 Cerul blând de grijă poartă,
 Și la morți, și la cei vii,
 Și la flori, și la copii.

Seara primăverii caldă
 Cu dulci lacrimi ne scaldă,
 Vântul ne adoarme-ușor
 Cu suspin răcoritor,
 Și steluța serii, mută,
 Cu a ei raze ne sărută.
 — Ce vorbești de primăvară
 Și de stele și de seară?
 Nu vedeți cumplitii nori
 Cum sosesc fulgerători?
 N'auziți cum cerul tună
 Și pământul cum răsună?
 Vântul suflă și vă 'ndoaie,
 Pe voi cade rece ploaie...
 Dragii mei, gingașii mei!
 Cum să-i apăr eu pe ei?...»
 Biata mamă n'a sfârșit,
 Cerul brazii a trăsnit
 Și sub ochii săi pe loc
 I-au aprins în mare foc!
 La pământ brazii cădeau,
 Cu lung gemet ei ardeau
 Și spre Doamna ce-i vedea
 Crengile și le întindea.
 Biata mamă despletită,
 Spăimântată, rătăcită,
 Pe fereastră se plecă,
 Vrând în foc a s'aruncă;
 Dar de odată ochii săi
 Au zărit două scântei

Printre flacări strălucind,
 În văzduh ușor sărind,
 Cătră stele tot suind,
 Și amândouă printre ele
 Prefăcându-se în stele.

Fața ei l'acea privire,
 Strălucì de fericire,
 Cum s'aprinde alba lună
 Dup'o aprigă furtună!
 Și cu grabă 'n veselie
 Iese noaptea pe câmpie.
 Ea se duse aiurind,
 Tot pe sus la cer privind,
 Cum se duce neoprit
 Dorul cel nemărginit!

IV.

«Înșiră-te mărgărite
 Pe lungi fire aurite
 Ca duioasa mea poveste,
 Că 'nainte mult mai este»:

Pe cea vale de mohor,
 Lâng'un limpede izvor
 Mama Doamnă stă culcată
 Și cu dragoste tot cată
 Când la cerul instelat,
 Unde dorul a sburaț,
 Când pe fața apei line,
 Unde-a cerului lumine
 Se prevăd, se oglindează
 Și în taină scânteiază.

Biata mamă 'ncet suspină
 Și c'o floare de sulcină
 Ea desmiardă 'ncetișor
 Fața micului izvor.
 Apoi stă, și tot privește,
 Apa când se limpezește,
 Care stele mai întâi
 Au să iasă 'n fața ei?

Umbra nopții de pe vale
 Se pătrunde de-a ei jale
 Și ascultă în tăcere
 Șoapta-i plină de durere.
 Mama stelele descântă
 Și, plângând, tot astfel cântă:

«Câte stele sunt pe cer
 Până 'n ziuă toate pier,
 Numai două's stătătoare
 Până 'n răsărit de soare,
 Și îngână dorul meu...
 Coborâ-le-'ar Dumnezeu!

Stelișoare, blânde stele,
 Ochișori inimei mele!
 Pre pământ voi v'ați închis
 Și 'n ceruri v'ați deschis
 Să priviți la dorul meu...
 Coborâ-v'ar Dumnezeu!

Bine va fi vouă, bine,
 În cel rai cu vii lumine,

Dar nici raiul nu e lin
Ca al mamii dulce sin!
Ah! copii, la sânul meu
Coborâ-v'ar Dumnezeu!»

O minune! sus în cer
Două stele iată pier!
Și cu sborul de săgeată
Prin văzduh, iată-le iată,
Că vin iute spre câmpie,
Lăsând urmă argintie,
Pân ce cad lângă izvor
Într'un lung mănos ogor,
Și se fac din două stele
Două mărgăritărele...

Cine 'n lume, cine poate
Mărire să le înnoate,
Codrii vechi să mi-i pătrunză
Ca să numere-a lor frunze?
Cine poate-avea aflare
Câte valuri sunt pe mare,
Câte raze sunt în soare,
Cât parfum e într'o floare?
Numai dorul mamei poate
Să pătrundă 'n lume toate,
Ca să afle mângâiere
La cumplita sa durere!

Astfel Doamna, ca 'ntr'un râu,
Întră 'n lanul cel de grâu,
Și tot câtă ne'ncetat
Stelele care-au picat.
Spic de spic ea îl culege,

Grâu 'n palme îl alege
Și-l sărută și-l desmiardă,
Copilașii să nu-și piardă!
Zi de vară până 'n seară
Ea din lan nu iese-afară,
Spicuește, spicuește,
De odihnă nici gândește!
Iar când lanul s'a sfârșit,
Iată, Doamne! c'a găsit
Într'un spic frumos și mare
Două mici mărgăritare!

Și de-atunci mama duioasă
În răpirea-i dragăstoasă
Tot înșiră, visătoare,
Prețioasele odoare,
Și la sânul ei tot le strânge,
Apoi râde, apoi plânge,
Le deșiră când și când
Și le 'nșiră iar cântând;

«Înșiră-te mărgărite
Pe lungi fire aurite,
Precum lacrimile mele
Pe lungi raze dela stele:

Înșiră-te mărgărite
Pe lungi fire aurite,
Ca și anii mei de jale
Pe-a durerii tristă cale!

Înșiră-te mărgărite
Pe lungi fire aurite,
Pân'ce dorul bieteii mume
Va'ncetă de-a plânge'n lume.

Concertul în Luncă.

În poiana tăinuită, unde sbor luciri de lună,
Floarea oaspeților Luncii cu grăbire se adună
Ca s'asculte-o cântăreață revenită 'n primăvară
Din străinătatea neagră unde-i viața mult amară.

Roi de flacări ușurele, Lucioli scânteietoare
Trec în aer, stau lipite de *luminărele* 'n floare,
Răspândind prin crengi, prin tufe, o văpaie albăstrie
Ce mărește 'n miezul nopții dalba luncii feierie.

Iată vin pe rând, pereche, și pătrund colo 'n poiană
Bujorelul falnic, rumen, cu 'nălțuța *odoleană*,
Frățiori și *romănițe* ce se-ațin voios la drumuri,
Clopoței și *măzărele* îmbătate de parfumuri.

Iată frageda *sulcină*, *stelișoare*, blânde *nalbe*,
Urmărind pe *busuiocul* iubitor de sânnuri albe;
Dediței și *garofițe* pârguite 'n foc de soare;
Toporași ce se închină gingașelor *lăcrimioare*.

Vine *cimbrul* dela câmpuri cu *fetica* dela vie,
Nujărul din baltă vine întristat fără soție,
Și cât el apare galben, oacheșele *viorele*
Se retrag de el departe, râzând vesel între ele.

În poiană mai vin încă elegante floricele,
Unele 'n *condurii Doamnei* și 'n *rochiți de rândunele*,
Altele purtând în frunte, înșirate pe o rază,
Picături de rouă vie care 'n umbră scânteiază.

Ele merg, s'adună 'n grupe, se feresc de buruiene
 Și privesc sosind prin aer sburători cu mândre pene,
 Dumbrăvenci, ganguri de aur ce au cuiburi de mătăasă,
 Ciocârlii, oaspeți de soare, rândunele-oaspeți de casă.

Mierle vii șuerătoare, cucul plin de îngâmfare,
 Gaița ce imitează ori-ce sunete bizare,
 Stigleți, presuri, macalendri ce prin tufe se alungă,
 Și duioase turturele cu dor lung, cu jale lungă.

Iată vin și gândăceii în hlamide smălțuite;
 Iată grieri, iată fluturi cu-aripioare pudruite,
 Și culbeci ce-arată coarne și-și duc casa pe spinare...
 La ivirea lor poiana clocotește 'n hohot mare.

Iată 'n urmă și albine aducând în gură miere....
 Sburătorii gustă 'n grabă sucul dulce cu plăcere,
 Apoi sorb limpedea rouă din a florilor potire,
 Șoptind florilor în taină blânde șoapte de iubire.

Dar, tăcere!.. Sus pe un frasin freamăt în văzduh s'aude!..
 Toți rămân în așteptare. Cântăreața 'ncet prelude.
 Vântul tace, frunza deasă stă în aer neclintită...
 Sub o pânză de lumină lunca pare adormită.

În a nopții liniștire o divină melodie
 Ca suflarea unui geniu printre crengi alin adie
 Și tot crește mai sonoră, mai plăcută, mai frumoasă,
 Pân' ce umple 'ntreaga luncă de-o vibrație armonioasă.

Gânditoare și tăcută luna 'n cale-i se oprește.
 Sufletul cu voluptate în extaz adânc plutește.
 I-se pare că aude prin a raiului cântare
 Pe-ale îngerilor harpe lunecând mărgăritare.

E privighetoarea dulce care spune cu uimire
 Tainele inimei sale, visul ei de fericire...
 Lumea 'ntreagă stă pătrunsă de-al ei cântec fără nume...
 Macul singur, roș la față, doarme dus pe ceea lume!

Stefan și Dunărea.

Baladă.

— «Dunăre! ce plângi tu oare?» O! Ștefane, scumpul meu!»
 — «Plâng o floare de sub soare Domnul zice: «Nu! nu vreau,
 Ce din sinu-mi a răpit Nu, pe sfântul Dumnezeu!
 Ștefan Vodă cel cumplit!» Că-mi ești dulce la privit
 Pe cel țarm bătut de valuri, Și mai dulce la iubit,
 Sus pe zare, sus pe maluri, Ca lumina soarelui
 Sunt trei cete de oșteni, La lupta viteazului.
 Turci, Tătari și Moldoveni. — De-ți sunt dragă, de-s fru-
 Una-i ceata Hanului, [moasă,
 Una-i a Sultanului, Ia-mă, Doamne, ori mă lasă.
 Una-i a Ștefanului! — Ba! de-a fi să lupt pe dată
 Iar în câmpul cel turcesc Chiar cu Dunărea turbată,
 Mii de săbii zângănesc; Nu te las nici chiar de-un pas,
 Iar în câmpul tătăresc Nici chiar morții nu te las.
 Mii de arce săgețesc; — Apoi dar, rămâi cu bine,
 Iar în cel moldovenesc Că tu n'ai parte de mine!»
 Doi luceferi strălucesc: Fata zice și s'aruncă
 Ștefan Vodă cel frumos Iute 'n Dunărea adâncă!
 Și-o copilă, chip duios. Valurile clocotesc,
 Pe copilă-o 'nvăluiesc
 Fata plânge, fata zice: Și-o asvârl din val în val,
 — «Lasă-mă să fug de-aice, Depărtându-o dela mal.

Turcii stau încremeniți,	Domnul cel nebiruit!
Moldovenii împietriți	El s'asvârle nebunește
Și tătarii înlemniți.	Și înoată voinicește.
Stau și ulii în sburare,	Taie-o brazdă, taie nouă,
Stau și caii 'n alergare.	Taie Dunărea în două,
Sta și soarele 'n mirare;	Și pe fată mi-o ajunge
Căci de-odată ce se vede?	Și la piept cu foc o strânge
Cine 'n valuri se răpede?	Și se 'ntoarce fericit
Domnul Ștefan cel vestit,	Sus pe malul înflorit.

Pohod na Sybir.

Sub cer de plumb întunecos,	În urma lor și pe 'mprejur
Pe câmp plin de zăpadă	Cazaci, Baskiri selbatici
Se trăgănează 'ncet pe jos	Cu sulii lungi, cu ochi de ciur
O jalnică grămadă	Alerg pe cai sburdatici,
De oameni triști și înghețați	Și 'n zarea sură stă urlând,
Cu lanțuri ferecați.	Urlând lupul flămând.
Sărmani!.. de șese luni acum	Dar unde merge-acest popor
Ei merg fără 'ncetare	Ce nu mai are 'n lume
Pe-un larg pustiu, ce n'are drum	Nici o sperare 'n viitor,
Nici adăpost, nici zare.	Nici patrie, nici nume?...
Din când în când un ostenit	Se duce, șters dintre cei vii,
Mort cade părăsit!	Să moară prin pustii.
E lung cel șir de osândiți!	Palid convoi, pierdut, uitat,
Pe vânăta lor față	Colonă funerară,
Neconținut sunt palmuiți	Ea poartă 'n frunte un stigmat...
De-un crivăț plin de ghiață,	Amorul sfânt de țară!
Și pe-al lor trup de sânge ud	O! sfânt, sublim ceresc amor,
Des cade biciul crud.	Câți pentru tine mor!

Ah! câți martiri pentr'un cu- Și pieptul lor plin de amar.
 Un dor de libertate, [vânt, Se bate tot mai rar.
 Cu zile mers-au la mormânt
 Prin răsbunări turbate!
 Câți au format grozavul șir,
 Pohodul la Sybir!

Acum colona s'a oprit
 Sub crivățul de noapte.
 Din sânu-i rece, amorțit,
 Ies dureroase șoapte.
 Toți se înșir'acum în rând
 Gemând și tremurând.

Un comandant, aprig călău,
 I-adună ca pe-o turmă
 Și'nseamnă chiar pe biciul său
 Câți au căzut în urmă,
 Apoi în vânt cu aspru glas
 Dă ordin de popas.

Convoiu 'ntreg nedeslipit,
 Ingenunchind se lasă
 Pe câmpul alb și troenit,
 Sub negura geroasă,
 Și stă grămadă la un loc
 Făr' adăpost nici foc.

Cu pieptul de omăt lipiți,
 Sărmanii! adorm îndată,
 Visând de câmpii înfloriți,
 De țara depărtată.

Unul prin vis vede plângând
 O mamă 'mbătrânită.
 Altul se 'ngână desmierdând
 Soția lui iubită,
 Și toți pe sub genele lor
 Au lacrimi de dor.

Ei dorm adânc! ș'al nopții vânt
 Cu șuer viscolește;
 Ei dorm adânc, și pe pământ
 Mereu troianul crește,
 Și stelele, privind la ei,
 Plâng lacrimi de scânteii.

Treptat omătul spulberat
 Se 'ntinde ca o mare,
 Și crește, și sub el treptat
 Convoiu 'ntreg dispare,
 Și 'n zori tot câmpu-i învălit
 C'un giulgiu nemărginit.

Au fost! acum ei unde sunt?...
 Un cârd de vulturi zboară
 Pe sus c'un repede avânt
 Și iute se coboară,
 Iar dintre brazi vine urlând,
 Urlând lupul flămând!...

Dar vai de-a lumii neagră stea,
 Când moartea nemiloasă
 Ca'n codru viu pătrunde 'n ea
 Și când săcurea-i coasă!

Copii! aduceți un ulcior
 De apă de sub stâncă
 Să stâng pojarul meu de dor
 Și jalea mea adâncă.

Ah! ochii-mi sunt plini de
 [scântei
 Și mult cumplit mă doare,
 Când mă gândesc la frații mei
 Cu toți periți în floare.

Cobuz ciobanu 'n Calafat
 Suna voios din fluer,
 Iar noi jucam hora din sat
 Râzând de-a boambei șuer,
 Deodat' o schijă de obuz
 Trăsnind, mânca-o-ar focul!
 Retează capul lui Cobuz
 Si 'n loc ne curmă jocul.

Trei zile 'n urmă am rășbit
 Prin Dunărea umflată
 Și nu departe-am tăbărit
 De Plevna blăstămată.
 În fața noastră se 'nălța
 A Griviței redută,
 Balaur crunt ce-amenința
 Cu ghiara-i nevăzută.

Dar și noi încă o pândeam
 Cum se pândeste-o fiară
 Și tot chitiam și ne gâdeam
 Cum să ne cadă 'n ghiară?
 Din zori în zori și Turci și noi
 Svârleam în aer plumbii,
 Cum svârli grăunți din păpușoi
 Ca să hrănești porumbii.

Și tunuri sute bubuiiau...
 Se clătină pământul!
 Și mii de bombe vâjiau
 Trecând în sbor ca vântul.
 Ședeà ascuns Turcu 'n ocol
 Ca ursu 'n vizunie.
 Pe când trăgeam noi tot în gol,
 El tot în carne vie.

Ținteș erà dibaci tunar,
 Căci toate-alui ghiulele
 Loveau turcescul furnicar,
 Ducând moartea cu ele.
 Dar într'o zi veni din fort
 Un glonte, numai unul,
 Și bietul Ținteș căzù mort,
 Imbrățișându-și tunul.

Pe-o noapte oarbă Bran și
 [Vlad

Erau în sentinele,
 Ferbeà văzduhul ca un iad
 De boambe, de șrapnele.

În zori găsit-am pe-amândoi
 Tăiați de iatagane,
 Alătura c'un moviloi
 De leșuri musulmane.

Sărmanii! bine s'au luptat
 Cu lifta cea păgână,
 Și chiar murind ei n'au lăsat
 Să cad' arma din mână.
 Dar ce folos! ceata scădeà!
 Șacuma rămăsese
 Cinci numai, cinci flăcăi din ea
 Și cu sergentul șese!...

Venì și ziua de asalt,
 Cea zi de sânge udă!
 Părea tot omul mai înalt
 Față cu moartea crudă.
 Sergentul nostru, pui de smeu,
 Ne zise-aste cuvinte:
 «Cât n'om fi morți, voi cinci
 Copii, tot înainte!» [și eu,

Făcând trei cruci, noi am răs-
 [puns:

«Amin! și Doamne-ajută»
 Apoi la fugă am împuns
 Spre-a Turcilor redută.
 Alelei! Doamne, cum sburau
 Voinicii toți cu mine!
 Cum ei la șanțuri alergau
 Cu scări și cu fașine!

Iată-ne-ajunși!... încă un pas.
 Ura! 'nainte, ura!...
 Dar mulți rămân fără de glas.
 Le 'nchide moartea gura!
 Reduta 'n noi repede-un foc
 Cât nu-l încape gândul.
 Un șir întreg s'abate 'n loc,
 Dar altul îi ia rândul.

Burcel în șanț moare sdrobind
 O tidvă păgânească.
 Șoimu 'n redan cade răcnind:
 «Moldova să trăiască!»
 Doi frați Călini, ciunțiți de vii,
 Se svârcolesc în sânge;
 Nici unul, însă, dragi copii,
 Nici unul nu se plânge.

Atunci viteazul Căpitan,
 Cu-o largă brazdă'n frunte,
 Strigă voios: «Cine-i curcan
 Să fie Șoim de munte!»
 Cu steagu'n mâni, el sprintenel
 Apuc'o scară 'naltă.
 Eu cu sergentul după el
 Sărim dela olaltă.

Prin foc, prin spăngi, prin
 [glonți, prin fum,
 Prin mii de baionete,
 Urcăm, luptăm... iată-ne-acum
 Sus, sus, la parapete.

Alah! Alah! Turcii răcnesc,	«Ah! pot să mor de-acum,
Sărind pe noi o sută.	[am zis,
Noi punem steagul românesc	A noastră e izbânda!»
Pe crâncena redută.	Apoi când iarăş m'am trezit
	Din noaptea cea amară,
Ura! măreţ se 'nalţă 'n vânt	Colea pe răni eu am găsit
Stindardul României!	<i>Virtutea Militară!...</i>
Noi însă zacem la pământ,	Ah! da-o-ar Domnul să-mi
Căzuţi prada urgiei!	[îndrept
Sergentul moare şuerând	Această mână ruptă,
Pe Turci în risipire,	Să-mi vindec rănilor din piept,
Iar Căpitanul admirând	Iar să mă 'ntorc la luptă,
Stindardu 'n fâlăfire!	Căci nu-i mai scump nimica azi
	Pe lumea pământescă,
Şi eu când ochii am închis,	Decât un nume de viteaz
Când mi-am luat osânda :	Şi moartea vitejească!

Sergentul.

Pe drumul de costişe ce duce la Vaslui
 Veneà un om, cu jale zicând în gândul lui :
 «Mai lungă-mi pare calea acum la 'ntors acasă...
 Aş vrea să sbor, şi rana din pulpă nu mă lasă!»
 Şi bietul om slab, palid, având sumanul rupt
 Şi o cămeşă ruptă bucăţi pe dedesupt,
 Păşeà trăgând piciorul încet, dar pe-a lui faţă
 Sburà ca o lumină de glorie măreaţă.
 Şi 'n ochii lui de vultur adânci, vioi şi mari,
 Treceau lucioase umbre de eroi legendari.
 Opinea-i erà spartă, căciula desfundată,
 Dar fruntea lui de raze păreà încoronată.

Calică-i eră haina, dar străluceà pe ea
 Și crucea Sfântul George și-a României Stea.

Românul veneà singur pe drumul plin de soare,
 Când iată că aude fanfare sunătoare
 Și vede nu departe în fața lui venind
 Un corp de oaste mândră în aur strălucind.
 Erau trei batalioane de garda 'mpărătească
 Mergând voios la Plevna cu dor s'o cucerească.
 În frunte-i Colonelul semeț, pe calu-i pag,
 La bravii săi tovarăși privià ades cu drag,
 Și inima în pieptu-i băteà cu foc, deșteaptă,
 Căci el visà, privindu-i, la lupta ce-i așteaptă.

De-odat' el dă cu ochii de sarbedul Român
 Ce stase 'n loc la umbră, sub un stejar bătrân,
 Și mult se minunează și nici că-i vine-a crede,
 Când crucea Sfântul George pe sânul lui o vede.

S'oprește regimentul, iar bravul colonel
 Se 'nchină la drumețul, s'apropie de el
 Și-i zice cu blândeță: — «De unde vii, străine?»
 — «Vintocmai dela Plevna». — «Cum e acolo?» — «Bine».
 — «Dar aste decorații cum, cine ți-le-au dat?»
 — «Chiar Domnitorul nostru și-al vostru Împărat».
 — «Dar pentru care fapte?» — «Știu eu?... Cică drept plată
 «Că am luat eu steagul redutei... și pe dată
 Cu el străpunși de glonțuri, ne-am prăbușit în șanț»...
 — «Dar ce rang ai, voinice?» — «Am rang de Dorobanț!»
 Atuncea Colonelul, dând mâna cu Sergentul,
 Se 'ntoarce, dă un ordin... Pe loc tot regimentul
 Se 'nșiră, poartă arma, salută cu onor
 Românul care pleacă trăgând al lui picior.

Plugul blăstămat.

Vecină cu moșia bogată și domnească
 Se 'ntinde o câmpie mănoasă răzășească,
 Pe care o pândește avanul Domnitor
 Cu poftă nesățioasă, cu ochiu-adunător.
 El vreă ca să-și cârpească chlamida aurită
 Cu sdreanța sărăcimii de veacuri moștenită.
 Dar nu vreă răzeșimea să-i vând' al său ogor,
 Căci e legat prin sânge pământul de popor.
 «Nu vreă?... Răcnește Vodă... Prostimea înțețită
 Ridică azi din țărână ființa-i umilită
 Și îndrăznește-a-și pune voința 'n fața mea?
 Să afle dar ce-i vrerea, atunci când Domnul vreă!»¹⁾
 A doua zi o ceată de mulți neferi călare,
 Incunjurând pe Vodă, pășesc peste hotare,
 Și ca să trag' o brazdă aduc un mare plug,
 Unealtă de hrăpire, cu șase boi în jug...
 Câmpia năvălită lucește verde 'n soare,
 Dar un fior pătrunde în orice fir și floare,
 Și via ciocârlie cântarea și-a curmat,
 Și zarea se 'nvelește c'un nor întunecat.

Din capătul câmpiei începe plugul rece
 Să tragă brazda neagră pe locul unde trece,
 Și pajiștea atinsă greu geme ne'ncetat
 De-a fi 'njumătățită prin fierul blăstămat.
 Văzduhul să răsune de strigăte și ură,
 Și plugul lasă în urmă-i, în verdea bătătură,

¹⁾ Vodă Mihail Sturdza.

O rană lungă, largă, din care amărit
Se 'naltă 'n cer blăstămul pământului răpit.

Și tot înaintează plugarii... când de-odată
O falnică Româncă în cale se arată,
Frumoasă, tristă, 'naltă, pe frunte cu stejar
Și c'un pruncuț la sânu-i, pășind măreț și rar.
Ea vine și în față cu boii se oprește.
Din ochi aruncă fulgeri, apoi așa grăiește:
«Vrei să ne prazi tu, Vodă, avutul strămoșesc?
A! dacă nu ai teamă de trăsnetul ceresc,
Na! zi să treacă plugul pe-al meu copil din fașă,
Ca să-ți rămâie 'n lume pomină ucigașă».
Ea zice și depune odorul-i lângă boi.
Minune!... Cei din frunte, plăvanii amândoi,
Cu ochi plini de blândețe pe dânsul capul pleacă.
Il miroase; el râde, și ei nu vor să treacă!
În lături! strigă Vodă, și glasul-i răgușit
Se pare de păcatul-i în piept înădușit;
Iar falnica Româncă pe sânul-i alb crucește
A sale brațe albe, obrazu-și desvelește
Ș'adauge 'n glas tare: «Mai bine mort de mic,
Decât s'ajungă 'n lume prin tine un calic.
Dă! trage brazda, fiară, și 'ngroapă laolaltă,
Alături cu pruncul, mândria ta înaltă!»

Năpraznic atunci Vodă c'un biciu cumplit de foc
Lovește 'n boi să-i mâne, dar boii stau pe loc
Ș'acopere copilul cu-o caldă înfășurare
Prin aburii ce iese din deasa lor suflare,

Și ciocârlia 'ncepe cântările-a-și urmă
Și mama în uimire 'ncepe-a lăcrămă.

«Muiere! strigă Vodă turbat, schimbat în fiară,
Pieri deci și tu pe brazdă, și ținul fraged piară!»
Nebun el se repede, dar n'a făcut doi pași
Și iată că tufarii se mișcă a vrășmași,
Și iată că s'aude un glas de răsbunare.
Și iată că se vede o gloată 'n fuga mare,
Venind cum vine smeul pe aripă de vânt,
Cu-o falcă sus în ceruri și alta pe pământ.

Răzeșii sunt, răzeșii!... Fugiți, periți cu toții.
Păcatul vă ajunge, neferi și Domn, voi hoții!
Răzeșii în urgie s'apropie de voi
Ca să vă puie 'n juguri, să dați plugu 'napoi.

.
Dispar în clipă hoții, și zarea se deschide,
Și gloata strigă: «Oarba!»... și copilașul râde.

Dan, căpitan de plai.

(XV. Secul).

Frunză verde de mălai,	Frunză verde lemn de brad,
Cine merge sus la rai?	Cine merge jos în iad?
Merge Dan, Șoiman de plai;	Merg Tătarii lui Murad;
A ucis el mulți dușmani,	Au ucis în zi de Maiu
Un Vizir și patru Hani.	Mândrul Căpitan de plai!

(Fragment de cântec popular).

I.

Bătrânul Dan trăiește ca șoimul singuratic,
În peșteră de stâncă, pe munte păduratic,

Privind cu veselie cum soarele răsare
 Dând viață luminoasă cu-o caldă sărutare,
 Privind cu jale lungă cum soarele apune...
 Așa și el apus-a din zile mari și bune!
 Vechiu pustnic, rămas singur din timpul său afară,
 Ca pe un gol de munte o stâncă solitară,
 Dincolo de morminte el trist acum privește
 O tainică fantasmă ce 'n zare s'adâncește,
 Fantasma drăgălașă a verzei tinereți
 Ce fuge de răsufllul greoei bătrâneți,
 Și zice: «Timpul rece apas'umărul meu,
 Și cât m'afund în zile tot simt că e mai greu!
 O! lege-a nimicirei, o lege nemiloasă!
 Când, când s'a tocî oare a vremii lungă coasă!»
 Apoi el pleacă fruntea și cade în visare,
 Iar munții, albi ca dânsul, se 'nclină 'n depărtare.
 Ai timpilor eroici imagină augustă,
 Pe când eră el tinăr, lumea-i părea îngustă
 Pentru bine, și largă, prea largă pentru rău!
 El ar fi vrut-o bună ca bunul Dumnezeu.
 Deci îi plăcea să 'nfrunte cu dalba-i vitejie
 Pe cei care prin lume purtau biciu de urgie.
 Și mult iubea, când țara strigă: la luptă, Dane!
 Să vânture ca pleava oștirile dușmane.
 Atunci a lui mănie ca trăsnetul eră,
 În patru mari hotare tună și fulgeră,
 Iar țara durmea 'n pace pe timpii cei mai răi,
 Când Dan veghia 'n picioare la căpătâiul ei.
 Ades el plecă singur prin codri fioresi
 În carii luceau noaptea oțeluri și ochi roși,

Și dacă murgu-i sprinten da 'n lături sforăind,
 Viteazul cu blândeță îl desmierdă grăind:
 «N'aibi grijă, măi șoimane! eu am și duc cu mine
 O vrajă rea de dușmani și bună pentru tine».
 Și murgu-și luă sborul în liniște deplină
 Prin codri fără drumuri și fără de lumină.
 Iar vulturii carpatici cu sborul îndrăzneț
 Făceau un cortegiu falnic eroului drumeț.
 Încrederea 'nflorește în inimile mari!

II.

Bătrânul Dan ascultă grăind doi vechi stejari
 Crescuți dintr'o tulpină pe culmea cea de munte
 Ș'având ca o coroană un secul pe-a lor frunte.
 — «O! frate, zice unul, un vânt în miez de noapte
 Adusu-mi-au din vale lung vaet, triste șoapte!
 E sabie în țară! au năvălit Tătarii!
 Și-acum prin bălți de sânge își joacă armăsarii!»
 — «Așa! răspunde altul, colo în depărtare
 Zărit-am astă noapte pe cer lumină mare!
 Ard satele române! ard holdele 'n câmpii!
 Ard codrii!... sub robie cad fete și copii,
 Și 'n fumul ce se 'nalță cu larme sgomotoase
 Sbor suflete gonite din trupuri sângeroase!»
 Bătrânul Dan aude, suspină și nu crede!
 Dar iată că pe ceruri din patru părți el vede
 Trecând un stol de vulturi urmați de uli grămadă,
 Atrăși în orizonturi de-a morții caldă pradă.
 Un fulger se aprinde în ochii lui pe loc.
 «La luptă, Dane! țara-i în jaf, țara-i în foc!»

Bătrânul Dan desprinde un paloș vechiu din cui,
 Și paloșul lucește voios în mâna lui.
 Bătrânul Dan pe sânul-i apasă a lui mână
 Și simte că tot bate o inimă română.
 El zice cu mândrie, țintind privirea 'n sus:
 «Pe inimă și paloș rugină nu s'a pus.
 O! Doamne, Doamne sfinte, mai dă-mi zile de trai
 Pân' ce-oiu strivî toți lupii, toți șerpii de pe plai!
 Fă tu să-mi pară numai atunci paloșul greu,
 Când inima 'nceta-va să bată 'n pieptul meu,
 Și-atunci inima numai de-a bate să încete,
 Când voi culcă sub țernă a dușmanilor cete!»
 Apoi el strânge chinga pe sdravenele-i șale,
 Își face-o cruce, pleacă și se coboară 'n vale.

III.

În scurtele răstimpuri când soarele declină
 Și noaptea-și pune stema feerică, stelină,
 E un moment de pace în care, neoprit,
 Se pierde doru 'n umbra amurgului mahnit,
 Atunci zărește omul minunile din basme,
 Acele legioane de tainice fantasmе,
 Care 'ntre zi și noapte apar în loc oprite
 Cu mantii lungi și albe de-alungul învelite.
 Așa apare 'n șesuri mărețul om de munte,
 Pășind treptat pe dealuri și culmi tot mai mărunte!
 Nu știu de el copacii tineri, crescuți pe maluri,
 Dar râul îl cunoaște, el scade-a sale valuri
 Să treacă înainte viteazul Dan la luptă,
 Și astfel tot el pasă pe cale ne 'nteruptă
 Pân' ce sosește 'n seară la casa lui Ursan.

Om aspru care doarme culcat pe-un buzdugan,
 Ursan, pletos ca zimbrul, cu pieptul gros și lat,
 Cu brațul de bărbat, cu pumnul apăsător,
 E scurt la grai, năpraznic, la cap întunecos.
 El e de peste Milcov pribeag misterios.
 Toți cari știu de dânsul spun multe, dar șoptind,
 Și cale de o zare îi dau ocol grăbind,
 Iar lui îi place-a crește sirepe herghelii
 Răslețe pe întinsul câmpiilor pustii.

Pe vremea lui, sub ochii lui Ștefan Domn cel mare,
 Intrând în dușmani singur ca vieru 'n stuhul tare,
 A prins pe Hanul Mirza din fugă cu arcanul;
 Iar Ștefan, dela dânsul în schimb luând pe Hanul,
 I-a zis: «Ursane frate! să-ți faci ochirea roată,
 Și cât îi vedeă zare a ta să fie toată!»

De-atunci el stă de pază în mijlocul câmpiei,
 Și nime nu s'atinge de smei hergheliei.

Drumețul intră, zice: — «Bine-am găsit, Ursane!...»
 Un aspru glas răspunde: «Bine-ai venit, moș Dane!
 «Ce vânt te-aduse-aice?»

— «Vânt rău și de jălire!

Ne calcă iar păgânii și țara-i la peire!»
 Ursan tresare, geme, s'aprinde 'n gândul său.
 Dan zice: «De pe munte venit-am să te iau».
 «Să mergem!»

— «Dar! să mergem! adaugă Ursan!»

Și mult cu drag privește grozavu-i buzdugan.
 Apoi un corn apucă și buciumă în vânt.

IV.

De-odată se aude un tropot pe pământ,
Un tropot de copite, potop rotopitor!

Ursan cu al său oaspe în fund, spre soare cată
Și văd sub cerul luciu, în zarea 'nflăcărată,
Sburând o herghelie de armăsari smeioși,
Cu coamele în vânturi, cu ochii scânteioși,

Înfiorând câmpia de-o aspră nechezare.
Un voinicel în floare pe-un alb fugar călare
În mână c'un harapnic ce'n urma lor pocnește
Și ca un șarpe negru prin aer se 'nvârtește.

Ursan le-aține calea și caii stau în loc.

Apoi cătră voinicul ce poartă busuioc,
El zice: «Fulgo! prinde-mi pe murgul cel țintat;
«Moș Dan și eu la Nistru ne ducem pe luptat!»
— «Dar eu, întrebă Fulga, eu să nu-mi cerc puterea?»
— «Tu să rămâi aice ca să-mi păzești averea.»

Frumos odor e Fulga! și naltă-i e făptura!
Sub genele-i umbroase doi ochi lucesc ca mura
Și părul său de aur în crețuri lungi se lasă
Ca pe strujanul verde un caer de mătăasă,
El are glas puternic în gură rumeioară
Și mers cu legănare de gingașă fecioară.
Oricine l vede 'n soare cu pelița lui albă,
Purtând la brâu un paloș și pe grumazi o salbă, .
Se 'ntreabă ce să fie, fecior de smeiu, ori fată!...
Iar când pe sub altița cămeșii înfirată

Zărește la lumină doi crini ieșiți în undă,
Doi pui în neastâmpăr de lebedă rotundă
Răpit de dor, el cade pe gânduri câte-un an!...

Voinicul e viteaza copil' a lui Ursan.
Ea intră 'n herghelie cu pasul îndrăzneț
Și merge drept la murgul sălbatic și răsleț,
Zicând lui Dan ce 'n treacăt îi dă povățele:
«Moș Dane! tu cu-a tale și eu cu ale mele!»
Sirepul o zărește, ridică narea 'n vânt,
Incruntă ochiul, bate copita de pământ,
Sburlește coama, saltă, în lături se izbește!
Dar Fulga svârle lațul, de gât îl arcănește
Și, repede ca gândul, s'aruncă ușurel,
Li pune mâna 'n coamă și 'ncalecă pe el.
Gemând, el sare 'n aer pe patru-a lui picioare,
Asvârlă, se frământă, se spumegă 'n sudoare
Și 'n sbor plecând de-odată, nebun de groază, murgul
S'afundă 'n largul spațiu și spintecă amurgul...
Dar când steluța lunii apare viu la lume,
Copila se întoarce cu murgul alb de spume
Și zice: «Iată calul! El știe-acum de frâu
«Ca paloșul de mijloc și mijlocul de brâu».
Ursan cu drag răspunde: «Aibi parte de noroc!»
Apoi cu Dan bătrânul, arzând de mare foc,
Incalecă și 'n umbră dispar ca într'un nor...
Iar Fulga-i urmărește cu sufletul în dor.

V.

E noaptea înstelată, e caldă, liniștită!
Se pare că din ceruri pe lumea adormită

Plutește-o lină, dulce, divină îndurare,
 Dar ea nu poate stinge avântul de turbare
 Ce duce călăreții pe 'ntinderea pustie,
 Precum doi spectri gemeni mânăți de o vijelie,
 Ei sbor tăcuți sub ochii steluțelor trezite
 În orizontul negru ce-i soarbe și-i înghite.
 S'afund mereu în taina nopții; dar gândul lor
 De mult e cu Tătarii în luptă de omor.

O țință de lumină prin umbră viu înnoată;
 Ea crește, se înalță pe raze ca o roată
 Și umple de văpaie cereștile abizuri.
 Păduri, movile, râuri apar căzute 'n visuri,
 Dar leul dela munte și vierul de pe vale
 Nu văd prin vis de sânge decât Moldova 'n jale:
 — «E roșie luna!» zice din nou cel mai bătrân.
 — «E luna însetată de sânge de păgân!»
 Răspunde cel mai aspru... Și puii lor de zmei
 Se duc trăgând doi spectri de umbră după ei.
 Se duc vârtej ca gândul plecat în pribegie,
 Se duc pân' ce-a lor umbră întinsă pe câmpie
 Le trece înainte, și pân' ce se lovesc
 În ochi cu faptul zilei... atuncia se opresc.

Și iată-i pe o culme nocturnii călători,
 Lucind sub cerul palid în mantie de zori!
 Ei lasă jos pe coastă să pască armăsarii
 Și stau privind în vale cum fac pârjol Tătarii.

Cinci sate ard în flăcări pe câmp, și fumul lor
 Se 'ntinde ca o apă, plutește ca un nor

Dealung pe șesul umed, și sboară sus în aer,
 Ducând cu el un vuet de larmă și de vaer,
 Prin fum se mișcă umbre fuginde, rătăcite,
 Copii mărunți și mame și fete displetite,
 Și cai scăpați în fugă, și câni și boi în turme
 Goniți de tătarimea ce calcă pe-a lor urme.
 Ici, colo, se văd cete în luptă încleștate,
 Mișcări de brațe goale în aer ridicate,
 Luciri de arme crunte pătate roș cu sânge
 Pe care-o rază vie din soare se resfrânge.
 Apoi din vreme 'n vreme o ceată luptătoare
 Se 'mprăștie cu grabă, lăsând cadavre 'n soare!
 Iar lângă Nistru multa urdie tătarească
 Năpraznic se ucide cu ceata românească.

Dan zice: «Măi, Ursane! acolo e de noi!
 Acolo râde moartea în crâncenul rășboi.
 Acolo să dăm proașcă, sub ochiul cel de sus,
 Tu despre faptul zilei și eu despre apus,
 Și cale să deschidem prin aprigul dușman...
 La lucru-acum, fârtate! la lucru, măi Ursan!»
 — «Amin și Doamne-ajută!» Ursan voios răspunde,
 Și 'n gloată fiecare ca viforul pătrunde.

VI.

Ursan naval s'aruncă în neagra Tătărime,
 Croind o parte largă prin deasa ei mulțime.
 Sub mână-i buzduganul, unealtă de peire,
 Ca un bălaur face în juru-i o rotire,
 Un cerc de moarte 'n care amar de cine-i prins!...
 Sărmanu. 'nchide ochii și soarele-i s'a stins!

În laturi, înainte, în urmă-i totul moare!
 Sbor crierii din tidve sub ghioaga sdrobitoare,
 Și 'n urmă, și 'n prejuru-i, și 'n lături semănat
 Zac sute de cadavre și capete sfărmate.
 Și astfel ne 'mpăcatul Ursan mereu lucrează,
 Și spre Apus prin sânge mereu înaintează.

Ca dânsul, Dan bătrânul, erou întinerit,
 Tot vine după paloș spre mândrul Răsărit.
 El intră și se 'ndeasă în gloata tremurândă
 Ca junghiul cel de moarte în inimă plăpândă,
 Și paloșu-i ce luce ca fulger de urgie
 Tot cade 'n dreapta 'n stânga și taie 'n carne vie...
 Fug toți și pier din cale-i!.... El strigă: «Stee față
 Cui place vitejia, cui s'au urît de viață!»

Dar nimeni nu 'ndrăznește la glasul-i să apară,
 Căci el se 'naintează precum un stâlp de pară,
 Și cine-l vede falnic, aprins, cu fruntea sus,
 Ii pare că alt soare se 'nalță din apus.
 Și astfel ambii oaspeți ai morții nempăcate
 Cosesc la vieți în floare pe straturi sângerate
 Ș'ajung ei față 'n față prin apriga furtună,
 Și armele lor ude cruciș le împreună.
 «Noroc ție, Ursane!»

— «Și ție tot noroc!»

Dar n'au sfârșit cuvântul Ursan și cade'n loc,
 Străpuns de o săgeată ce-i intră 'n piept adânc.
 El scapă buzduganul, se pleacă pe oblânc
 Și greu se prăbușește c'un gemet de pe cal.

Tătarii ca zăvozii pe dânsul dau năval!
 «In laturi, Lifte!» strigă la ei viteazul Dan,
 Punându-se de pază la capul lui Ursan.
 Cu frâu 'n mâna stângă, cu pala 'n mâna dreaptă,
 Amenințând cu ochii Tătarii, mi-i așteaptă,
 Precum așteaptă zimbrul de lupi încunjurat
 Să-i svârle cu-a lui coarne pe câmpul spăimântat.

Dar nici gândesc păgânii să dee piept cu el,
 Căci paloșu-i năpraznic e vultur de oțel.
 Retrași în jur de-o parte, nemernici, sperieți,
 Ei scot din a lor arcuri un vifor de săgeți,
 Și Dan, lovit în coaste, șoptește cu oftare:
 «Ursane, pentru tine de-acum nu e scăpare!»
 Zicând, el cade-aproape, se sprijină 'ntr'o mână,
 Și paloșul lui ține în loc ceata păgână.

O! Dane Căpitane! puterile-ți slăbesc,
 Și norii pe de-asupra-ți trecând se 'nvârtesc.
 Tu mori! și Tătărimea s'apropie de tine!»

Dar iată din pustiuri un alb vârtej că vine
 Și trece prin urdie ca printr'un lan de grâu.
 E un voinic călare pe-un cal ce n'are frâu,
 Voinic, în brâu cu paloș și, pe grumaz cu salbă.
 E Fulga ce apare ca o fantasmă albă
 Și grabnic pe-al ei tată răpește din grămadă,
 Apoi cu el dispare ca șoimul cu-a sa pradă.

Allah! răcnesc Tătarii cătând cu groază 'n urmă...
 Dar ce văd ei de-odată, că glasul lor se curmă?

Ei văd curgând pe dealuri arcașii lui Orhei
 Ce vin cu-o 'falcă 'n ceruri, aprinși ca niște smei!
 Un lung fior de spaimă pătrunde într'o clipă
 Prin deasa Tătărime ce-i gata de risipă,
 Și toți pe loc la fugă plec iute, se duc orbi,
 Cum pleacă din câmpie un nor întins de corbi.
 Amar e de răslețul ce 'n urma lor rămâne,
 Și cade, mic sau mare, pe mânilor române!
 În față cu Românul nu-i milă, nu-i iertare,
 Nici chiar în sân de mamă nu poate-avea scăpare.
 O știu de mult Tătarii, o știu dela bătrâni,
 Și fug, nevrând s'asculte de șefi, de-ai lor stăpâni.
 Tot omul vede moartea ș'aleargă 'nspăimântat.
 Cel viu uită și lasă pe mortul ne 'ngropat,
 Și fără a 'ntoarce capul se duce-orice păgân,
 În urma fiecărui apare un Român!

Iar Hanu-și smulge barba! Își rupe șalul verde,
 Privind urdia 'ntreagă în clipă cum se pierde.
 Sub ochii lui în lacrimi, pe câmpul cel de lupte
 Apar grămezi de leșuri, grămezi de arme rupte,
 De cai uciși, de care, de corturi risipite,
 Și tuiurile oastei de oaste părăsite!

O! pas cumplit al soartei! Tot ce-i eră de fală,
 Cai, steaguri, cete mândre, strălucitoare arme,
 Clădiri de visuri nalte, magie triumfală,
 A fost deajuns o clipă ca totul să se dărme!
 Ghirai a trecut Nistrul în not pe calul său,
 Luând pe Dan rănitul ca pradă și trofeu.

El merge de se 'nchide 'n Țortu-i, umilit,
Precum un lup în codru de câni voinici gonit.

Trei zile, trei nopți Hanul nu gustă 'n suflet pace.
Intins ca un cadavru jos pe covor, el zace;
Dar când revine, palid, din lunga-i disperare,
In ochii lui trec fulgeri de cruntă răsbunare.
El strigă să-i aducă sub cort pe Dan bătrânul.

Deși cuprins de lanțuri, măreț intră Românul!

— «Ghiaur!» zice Tătarul cu inima haină,

«Ce simte firul ierbei, când coasa e vecină?»

— «Ea pleacă fruntea 'n pace», răspunde Căpitanul,
«Căci are să renască mai fragedă la anul!»

Ghirai cade pe gânduri lăsându-și capu 'n piept,
Apoi, mai blând urmează: «O! Dan, om înțelept!

«Te știu de mult pe tine, cunosc al tău renume

«Din graiul plin de lacrimi orfanilor din lume.

«Pe mulți Tătari cuprins-ai de-ai morții reci fiori!

«Acum a venit rândul și ție ca să mori.

«Privește! lângă ușa călăul te pândeste

«Cu ștreangul și cu pala ce 'n mână-i zingănește.

«Un semn, și capu-ți sboară la câni și la vulturi,

«Și sufletu-ți se pierde în iadul de ghiauri.

«Dar însă îmi fac milă de ani și de-a ta minte,

«Gândind la bătrânețea ce-apas' al meu părinte,

«Și vreau, în daruri multe, pe tine-a te ierta

«De vrei tu să te lepezi acum de legea ta!»

Creștinul Dan, bătrânul cu suflet luminos,
Înălța lui statură și zice maiestos:

— «Ceahlăul sub furtună nu scade mușunoi!
«Eu, Dan, sub vântul soartei să scad păgân, nu voi.
«Deci nu-mi convine viața mișelnic câștigată,
«Nici pata fărdelegei în fruntea-mi înfierată.
«Rușinea-i o rugină pe armă de viteaz,
«Un vierme ce mănâncă albeața din obraz.
«Cui place să roșească, roșească... eu nu vreau
«Nici pată pe-a mea armă, nici pe obrazul meu.
«Alb am trăit un secol pe plaiul strămoșesc,
«Și vreau cu fața albă senin să mă sfârșesc,
«Ca dup'o viață lungă, ferită de rușine,
«Mormântul meu să fie frumos și alb ca mine!
«Așa m'au deprins Stefan, ușoară țărna-i fie:
«La trai fără muștrare și fără prihănie.
«Nu-mi trebuie-a ta milă, nu vreau a tale daruri.
«Tu îmi întinzi o cupă mult plină de amaruri,
«Departa ea de mine!... mai drept e ca să mor!...
«Iar dacă ai tu cuget și-ți pasă de-al meu dor,
«Ghirai! mă lasă, lasă, în ora morții grele
«Să mai sărut odată pământul țării mele!»

Uimit, Ghirai se scoală, cu mâna lui desface
Unealta de robie sub care leul zace,
Cumplitul lanț ce-l leagă cu strânse noduri sute,
Și zice grabnic: „Tată, ia calul meu și du-te!“
Bătrânul Dan ferice se duce, Nistrul trece,
Și 'n aerul Moldovei se umflă pieptu-i rece,
Și inima lui crește, și ochi-i plini de jale
Cu drag privesc prin lacrimi podoaba țării sale.

Sermanu 'ngenunchiază pe iarba ce străluce,
Își pleacă fruntea albă, smerit își face cruce
Și pentru totdeauna sărută ca pe-o moaște
Pământul ce tresare și care-l recunoaște...

Apoi el se întoarce la Hanul, intră 'n cort,
Suspină, șovăește și, palid, cade mort!

Iar Hanul, lung privindu-l, rostește cu durere:
«O! Dan viteaz, ferice, ca tine care piere,
Având o viață verde în timpul tinereții,
Și albă ca zăpada în iarna bătrâneții!»

Imn religios.

cântat la serbarea junimei academice române, dată în memoria lui
Ștefan cel Mare la mănăstirea Putna în 15/27 August 1871.

*Etern, Atotputernic, o! Creator sublim,
Tu, ce dai lumii viață și omului cuvânt,
În tine, crede, speră întreaga Românie...
Glorie ție 'n ceruri, glorie pe pământ!*

*Sub ochii tăi în lume lungi valuri de-omenire
Pe marea vecinicii dispar ca nori în vânt,
Și 'n clipa lor de viață trecând strigă 'n uimire:
Glorie ție 'n ceruri, glorie pe pământ!*

*Tu din sămânța mică înalți stejarul mare,
Tu junelor popoare dai un măreț avânt,
Tu 'n inimile noastre ai sacre, vii altare.
Glorie ție 'n ceruri, glorie pe pământ!*

*În tine-i viitorul, trecutul și prezentul!
Tu duci la nemurire prin tainicul mormânt,
Și numele-ți cu stele luminează firmamentul.*

Glorie ție 'n ceruri, glorie pe pământ!

*Etern, Atotputernic, o! Creator sublim,
Tu care ții la dreapta pe Ștefan, erou sfânt,
Fă 'n lume să străluce iubita-i Românie...*

Glorie ție 'n ceruri, glorie pe pământ!

CUPRINSUL.

	Pag.
Despre Alexandri	3
Cântecul gintei latine	21
Doina	22
Cântec haiducesc	23
Hora	25
Tătarul	27
Mândruliță dela munte	28
Steluța	28
Despărțirea	30
Romanță	31
Adio Moldovei	32
El R'baa	33
N. Bălcescu murind	34
Moldova în 1857	35
Hora Unirii	38
Bucovina	39
Imnul național regal	39
Hora Dobrogeană	40
Hora dela Plevna	40
Marșul Călărașilor	41
Marșul ostașilor români	42
Iarna	43
Oaspeții primăverii	44
Plugurile	44
Sămănătorii	45
Rodica	46
Secerișul	46
Cositul	47
Lunca din Mircești	48
Altarul mănăstirii Putna	50
Bărăganul	51
Groza	53
Sentinela română	54
Hoțul și Domnița	59
Inșiră-te mărgărite	60
Concertul în Luncă	68
Stefan și Dunărea	70
Pohod na Sybir	71
Peneș Curcanul	73
Sergentul	76
Plugul blăstămat	78
Dan, căpitan de plai	80
Imn religios	94

Din

„Biblioteca populară a Asociațiunii“ au apărut:

- Nr. 1. Povestiri (.) din viața țăranilor români, de *Ioan Pop-Reteganul* fil. 20
- Nr. 2. Povestiri (.) din viața țăranilor români, de *Ioan Pop-Reteganul* fil. 20
- Nr. 3. Despre cărțile funduare și intabulări, de *Dr. Valer Moldovan* fil. 30
- Nr. 4. Sfaturi bune. Trei disertațiuni, de *Emanuil Ungurean, Dr. Elie Cristea și Nicolau Ivan* fil. 20
- Nr. 5. Casa părintească, creșcătoreala indivizilor și popoarelor, de *Ioan Popea*, fost profesor la gimn. rom. din Brașov fil. 20
- Nr. 6. Despre testament. Explicarea articolului de lege XV, din anul 1876, de *Dr. Valer Moldovan* fil. 30
- Nr. 7. Poșta, telegraful, telefonul. Noțiuni generale despre instituțiile poștale, de *Gavr. Todica* fil. 20
- Nr. 8. Icoane din istoria Grecilor vechi. Partea I de *V. Lazăr* fil. 20
- Nr. 9. „ ” Partea „ ” fil. 20
- Nr. 10. Grădina „de legumi. „Disertațiune populară, de *Ioan F. Negruțiu* fil. 30
- Nr. 11. Cultura cucuruzului. Disertațiune populară, de *Ioan F. Negruțiu* fil. 20
- Nr. 12, 13, 14, 15, 16. Ionel. Principii morale și creștinești de educațiune, de *V. Gr. Borgovanu* K 1—
- Nr. 17. „Astra“. Informațiuni asupra scopurilor și instituțiilor Asociațiunii fil. 10
- Nr. 18. Regule ortografice stabilite de Academia Română în anul 1904. fil. 10
- Nr. 19. Vulcanismul, de *Gavr. Todica* fil. 20
- Nr. 20. Impărțirea, lucrarea și îngrijirea unei moșii. Disertațiune populară (rostită în adunarea generală a „Asociațiunii“, care s'a ținut la 9 August 1903 în Baia-mare) de *Ioan F. Negruțiu* fil. 20
- Nr. 21. Nuvele, istorice. Cartea I., de *I. Al. Lăpădatu* fil. 20
- Nr. 22. Nuvele istorice. Cartea II., de *I. Al. Lăpădatu* fil. 30
- Nr. 23. Cântecica sănătății, de *Dr. I. Beu* fil. 20
- Nr. 24. Învățătură despre legile privitoare la notarii publici regești, de *Michail Bésán*, notar public regeșc în Lugoj fil. 10
- Nr. 25. Poezii populare, de *Enea Hodoș* fil. 40
- Nr. 26. Începutul neamului românesc, de *Dr. Ioan Lupăș* fil. 20
- Nr. 27. Comuna „Viitorul“ de *Romul Simu* fil. 30
- Nr. 28. Povestiri de *Ioan Pop-Reteganul* fil. 30
- Nr. 29. *Vasile Alexandri*: Poezii alese fil. 20